

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริม
สุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

สุปราณี รุ่งเรืองสุข

เลขที่หนังสือ.....
วันที่ เดือน ปี..... ๕ ๓ ๒๕๕๒
เลขทะเบียน..... ๐๐๒๑๙๙๑๓

งานรักกษัยังสี
๑๓
๓๗๑๗
๔๘๒๕๗
๑๔๕๐
๕-๒

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

**A STUDY THE STATUS OF HEALTH PROMOTING SCHOOL
MANAGEMENT IN SURAOBANGPLA SCHOOL UNDER THE
OFFICE OF SAMUTPRAKAN EDUCATIONAL
SERVICE AREA ZONE 2**

SUPRANEE RUNGROENGSUK

**This research is a part of the study under the curriculum of Master of
Education Program in Educational Administration**

2007

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

โดย สุปราณี รุ่งเรืองสุข

สาขา การบริหารการศึกษา

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แผน ข) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีวรรณ เขี่ยมสะอาด
กรรมการ รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ (แผน ข) ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.นิวัตต์ น้อยมณี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีวรรณ เขี่ยมสะอาด)

สุปรานี รุ่งเรืองสุข. (2550). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ
 ครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 2.
 วิทยานิพนธ์ (แผน ข) ครุศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
 บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
 ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีวรรณ เขียมสะอาด, รองศาสตราจารย์มณี
 เมฆทานนท์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริม
 สุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต 2
 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
 แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
 (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรม
 คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียน
 ส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทรปราการ เขต
 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรใน
 โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด สำหรับด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไป
 นาน้อยดังนี้ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านบริหารจัดการในโรงเรียน
 ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ด้านการบริการอนามัย
 โรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม ด้านโภชนาการและสุขภาพโภชนาการ
 ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน และด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

Supranee Rungroengsuk.(2007). A Study the Status of Health Promoting School Management in Suraobangpla School under The Office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. Master of Education. Bangkok : Graduate School of Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

Advisors : Asst. Prof.Dr. Areewan Imsa-ard, Assoc. Prof. Manee Hemthanon.

The purpose of this research was to Study the Status of Health Promoting School Management in Suraobangpla School under The Office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. The populations of this research were 13 teachers in Suraobangpla School under The Office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. And the statistics used to analyzed the data were the Percentage (%), mean score (μ), and the standard deviation (σ).

The results of this research found that the Status of Health Promoting School Management in Suraobangpla School under The Office of Samutprakan Educational Service Area Zone 2. The high Level. And when arranged by the statistical mean value from high to low are as the following : the project of health promoting for teacher aspect, the environment in school health promoting aspect, the management aspect, the school policy aspect, the physical sports and recreation aspect, the first aid promoting in school aspect, the advice committee and support to the community aspect, the product of safety food and beverage aspect, the health promoting in school aspect, and the last one was the school and community cooperation project aspect.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีจาก ดร.นิวัตต์ น้อยมณี รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด ดร.นงลักษณ์ เรือนทอง ที่ให้ความกรุณาเมตตา สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการดำเนินการวิจัย จนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (แผน ข) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสบการณ์ที่เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ นายบุญเลิศ ศิลาโคตร ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบางปลา นายสุพร เมฆแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ นายสุเทพ พูลบัณฑิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพรหมพิกุลทอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจทานเครื่องมือที่ใช้เพื่อการวิจัย และให้คำแนะนำ ซึ่งแนวทางเกี่ยวกับแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นางพิศมัย ผ่องชมภู และทุกท่านที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงองค์ความรู้และเอกสารเพื่อนำมาประกอบเป็นวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เล่มนี้ ขอขอบคุณเพื่อนครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามสำหรับการศึกษาวิจัย ทำให้เอกสารสำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ เพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ทุกท่านที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือกันตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณอันสูงสุดของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้การอบรมสั่งสอน ปลูกฝังความใฝ่รู้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ประสพผลสำเร็จ

สุปราณี รุ่งเรืองสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
ประกาศคุณูปการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดหลักการเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.....	9
การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.....	22
บริบทของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
ประชากร.....	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผลการวิจัย.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	74
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	78
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตทดลองใช้แบบสอบถาม.....	86
ภาคผนวก ง หนังสือขออนุญาตเก็บแบบสอบถาม.....	89
ประวัติผู้วิจัย	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	48
2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ในภาพรวมทุกด้าน ..	49
3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านนโยบายของโรงเรียน....	50
4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน.....	51
5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน.....	52
6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	53
7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านบริการอนามัยโรงเรียน.....	54
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน...	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย.....	56
10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ.....	57
11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม.....	58
12	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน.....	59

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 โครงสร้างองค์การบริหารโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน.....	19

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในการที่จะพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้น นอกจากการพัฒนาด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญาแล้ว การพัฒนาด้านสุขภาพรวมทั้งด้านสุขนิสัยที่ดีให้แก่เด็กก็เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนมาโดยตลอด ดังแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อชี้นำทิศทางการพัฒนาสุขภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือการพัฒนาสุขภาพไทยไปสู่ระบบสุขภาพพอเพียงสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสที่แนะแก่พลสกนิกรชาวไทย จากประสบการณ์อันยาวนานในงานพัฒนาของพระองค์ ที่เน้นแนวทางการเดินสายกลาง การให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการใช้กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ภายใต้อุดมคติโลกาภิวัตน์ ได้ในขอบเขตที่กว้างขวาง นอกจากนี้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังเป็น นโยบายสำคัญของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อนุมัติรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมากำหนดเป็นปรัชญาหลักในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 เป็นฐานในการพัฒนาในทุกมิติเป็นองค์รวม (กระทรวงสาธารณสุข, 2550 : 1)

สถานที่ที่สำคัญที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเยาวชนด้านสุขภาพและสุขนิสัยต่อจากครอบครัวก็คือที่โรงเรียน เนื่องจากว่าเด็กใช้ช่วงชีวิตอันยาวนานพอสมควรอยู่ในโรงเรียน และครูก็เป็นผู้ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อเด็กนักเรียน โดยมีหน้าที่ในการสั่งสอนเด็กให้มีความรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด และยังคงต้องสร้างเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี โรงเรียนจึงมีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนตามสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ ทั้งในด้านการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ (กรมอนามัย, 2542 : 4-8) ดังนั้น โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องให้แก่เด็กนักเรียน และเป็นศูนย์กลางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม หล่อหลอมและพัฒนาสุขภาพที่ดีให้กับนักเรียน เพื่อจะได้

ถ่ายทอดไปยังผู้ปกครองและเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในชุมชนต่อไป (สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพ และนันทนาการ, 2543 : 23)

ในด้านปรัชญาหลัก 3 ประการ คือ การศึกษาเพื่อคนทั้งมวล การศึกษาตลอดชีวิต และ การศึกษาเพื่อการแก้ไขปัญหาระดับชาติ ทั้งหมดนี้ ต่างมีความเชื่อมโยงจากฐานปรัชญาเดียวกัน การพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงอยู่ที่กระบวนการจัดการศึกษาและการสร้างสุขภาพ จุดเริ่มต้น จึงจำเป็นต้องมุ่งไปที่ การมีประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษาให้เป็นแกนนำหรือศูนย์กลางการสร้าง สุขภาพพร้อมๆกับการพัฒนาทางการศึกษา ภายใต้ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ ครอบครัวของเด็ก โรงเรียน ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น ซึ่งโรงเรียนล้วนเป็นสถาบันพื้นฐาน ทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่งของการพัฒนา การประสานประโยชน์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็น “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ของชุมชน

สังคมไทยปัจจุบันนั้นมีความเข้าใจว่า การมีสุขภาพที่ดีนั้นอยู่ที่โรงพยาบาล เจ็บป่วยแล้ว จึงค่อยไปรับการรักษาตัว โดยฝากชีวิตไว้ที่โรงพยาบาล รัฐจึงทุ่มงบประมาณโดยหวังว่าถ้ามีสถาน ที่รักษาพยาบาลมากเท่าไร จะทำให้สุขภาพของคนไทยดีขึ้น ซึ่งความเป็นจริงแล้วสถานพยาบาลเป็น ที่ซ่อมสุขภาพเท่านั้นไม่ใช่สร้างสุขภาพ การที่สุขภาพจะดีขึ้นได้นั้นเกิดจากตัวบุคคลในครอบครัว ชุมชน โรงเรียน วัด มัสยิดหรือทุกแห่งที่มีการรักษาสุขภาพตนเอง จึงต้องทำความเข้าใจใหม่ ช่วยกัน ปลุกฝังความเชื่อความเข้าใจกันให้แพร่หลายว่าโรงเรียนคือที่สร้างเสริมสุขภาพของคนเป็นที่เปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพให้ดีขึ้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพของนักเรียน โดยมุ่งที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รักษา อกกำลังกายการดูแลสุขภาพของตนเองให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีประสิทธิภาพ บริโภคของที่มีประโยชน์ ต่อร่างกาย มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าการบริโภค โรงเรียนจึงต้องพัฒนาให้เป็นระบบเปิดก่อน เพื่อที่จะได้รองรับระบบเครือข่ายต่างๆ เชื่อมโยงสู่ชุมชนและโลกภายนอกทำให้การศึกษาเล่าเรียน เป็นปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาทุกๆ ด้าน รวมทั้งด้านสุขภาพด้วย โรงเรียนจึงเป็นหัวใจสำคัญของการ เริ่มต้น กลยุทธ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มิใช่มีแนวทางการจัดการศึกษาที่กว้างเฉพาะการสอนด้าน วิชาการแต่เพียงอย่างเดียว แต่มุ่งพัฒนาอุปนิสัย บุคลิกภาพ พฤติกรรมสุขภาพไปพร้อมกัน จึงทำ ให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่จะเก่งอย่างเดียว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 4)

โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาสุขภาพอนามัย ซึ่งต้อง อาศัยความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวด้านสาธารณสุข องค์กรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนในพื้นที่ให้ทุกคนได้รับความรู้ ปลุกฝังทัศนคติ สร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม สุขภาพที่ถูกต้องและยั่งยืน จากการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำ ข้อตกลงร่วมมือการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2545 สาระสำคัญดังกล่าว

เกี่ยวกับการร่วมมือจัดตั้งคณะกรรมการทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการเพื่อวางแผนทางการประสานงาน กำกับติดตามการดำเนินงานในทุกระดับให้เกิดผลทางปฏิบัติอย่างจริงจัง มีการจัดทำแผนปฏิบัติการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ผลักดัน และสนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้เด็กและเยาวชนได้ออกกำลังกาย เล่นกีฬาอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การที่โรงเรียนจะเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้นั้น จะต้องเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจของคณะครูและนักเรียน ได้มองเห็นความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดี โรงเรียนต้องเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและ องค์กรต่างๆตลอดจนการสนับสนุนด้านทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (กรมอนามัย, 2545 : 1) โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สามารถส่งเสริมสุขภาพที่ดี เป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นอยู่อย่างมีสุขภาพดี เพื่อนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนสมาชิกในชุมชน ให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทุกโรงเรียนก็สามารถเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้

ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพ เพื่อให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะช่วยสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเป็นแนวทางใหม่ในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องแก่เยาวชนรุ่นใหม่โดยเน้นโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นศูนย์กลางของการส่งเสริมสุขภาพแก่นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งครอบครัว และชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐาน มีหน้าที่พัฒนาคนเพื่อช่วยให้นักมีศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เนื่องจากโรงเรียนเป็นแหล่งรวมของศาสตร์สาขาต่างๆรวมทั้งเป็นที่รวมของเด็กในชุมชน โรงเรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคนในทุก ๆ ด้าน แนวคิดใหม่ในการพัฒนาสุขภาพเด็กควบคู่ไปกับการศึกษาจึงเกิดขึ้น โดยมีมุ่งหวังที่จะให้โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้แก่เด็กและให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม พร้อมทั้งพัฒนาสุขภาพที่ดีให้กับผู้ปกครองตลอดจนสมาชิกในชุมชน การที่โรงเรียนเป็นที่รวมของเด็กในชุมชนที่มาจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ บางอย่างอาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเกิดปัญหาโรคภัยไข้เจ็บที่มีสาเหตุจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการปลูกฝังพฤติกรรม การดูแลสุขภาพเป็นรากฐานที่ควรเริ่มต้นตั้งแต่เด็ก เพื่อให้เกิดทักษะพิสัยในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้กำหนดองค์ประกอบไว้ 10 ประการดังนี้ นโยบายของโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การบริการอนามัยโรงเรียน สุขศึกษาในโรงเรียน โภชนาการ และอาหารที่ปลอดภัย การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ การให้คำปรึกษาและการสนับสนุน

ทางสังคม และการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ในการให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำในการดูแลสุขภาพตนเอง ส่งเสริมให้ชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ปลูกฝังเจตคติ ตลอดจนสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง แก่นักเรียน ครู บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นแนวทางแก้ปัญหาสุขภาพที่มีความสัมพันธ์หลายๆด้าน เช่น ปัญหาการขาดสารอาหาร สิ่งเสพติด ความเจ็บป่วย ด้านสุขศึกษา ด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันสิ่งเหล่านี้ไม่ให้เกิดขึ้นกับเยาวชนอีก จึงต้องจัดกิจกรรมที่มุ่งไปที่การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันที่มีประสิทธิผล เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ปัญหา การบริหารจัดการในกลุ่มนักเรียนและชี้แนวทางลดปัญหาต่างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้ดี แม้ว่าปัจจุบันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพสามารถเข้าถึงประชาชนอย่างรวดเร็ว แต่ยังมีพฤติกรรมที่ทำลายตัวเองและผู้อื่นอย่างต่อเนื่องเด็กและเยาวชนของชาติที่ต้องเผชิญการต่อสู้กับสถานการณ์ที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน และถ้าเด็กต้องเจริญเติบโตอยู่ในโลกที่ไม่สามารถพยากรณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในวันข้างหน้า การที่สังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมนิยมเศรษฐกิจมากขึ้นแต่ไม่เปิดกว้างในการส่งเสริมเยาวชนให้มีค่านิยมที่เหมาะสม ยังไม่มีความกระจ่างชัดว่าโอกาสในชีวิตข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ปัจจัยทั้งหมดจึงชักนำให้เด็กและเยาวชนมีความอ่อนแอในการเผชิญกับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจึงเป็นแนวทางที่ทำให้ เยาวชนมีความเข้มแข็ง พัฒนาปรับตัวเองให้สามารถอยู่ในสถานการณ์ที่ดีได้ ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีการสร้างเสริมสุขภาพอย่างแท้จริง (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ, 2542 : 33)

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการประกันสุขภาพภายในและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ การบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของหน่วยงาน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรภายนอก

โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นแนวคิดใหม่ที่ครอบคลุมในด้านสุขภาพอนามัยในทุกแง่มุมของชีวิตทั้งในโรงเรียน และชุมชนการดำเนินงานต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจความร่วมมือ นับตั้งแต่ครอบครัวของเด็ก โรงเรียน ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะเกิดปัญหาอุปสรรคตามมา การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดสมุทรปราการ ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม มีโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยมีกิจกรรมที่เชื่อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการจัดกิจกรรม 5 ส กล่าวคือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างลักษณะนิสัย การรณรงค์สิ่งแวดล้อมน้อยเกล้าตามกระแสพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

ในปีการศึกษา 2545 โดยให้การศึกษาเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ในด้านบริการอนามัย และด้านสุขศึกษาจัดโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ โดยทางเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรปราการส่งเสริมให้ความรู้แก่นักเรียน เยาวชน เพื่อป้องกันปัญหาโรคต่างๆ ในสถานศึกษาโดยให้นักเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และมุ่งหวังให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อต่อต้านยาเสพติด การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีความรุนแรงมากขึ้น ในด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย เนื่องจากเด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคนิยม กล่าวคือ มีพฤติกรรมด้านกินและการให้บริการที่ไม่เหมาะสม ขาดสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร ขาดความรู้และทักษะในการออกกำลังกาย มีผลให้สุขภาพไม่แข็งแรงเป็นโรคอ้วน และโรคขาดสารอาหารเป็นมูลเหตุของทุพโภชนาการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจึงจัดให้มีโครงการอาหารกลางวันให้กับนักเรียนที่ขาดสารอาหาร มีการออกกำลังกายในตอนเช้าทุกวัน และให้ความรู้แก่นักเรียนในการเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์

การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มอบหมายให้ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จัดดำเนินโครงการ โดยกำหนดให้มีการติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละโรงเรียนอาจมีสภาพปัญหาในการดำเนินงานที่แตกต่างกันตามศักยภาพของแต่ละโรงเรียนประกอบกับนักเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ทั้งด้านพฤติกรรมความเป็นอยู่และการมีสุขภาพอนามัยที่ดี สาเหตุจากการย้ายแหล่งทำมาหากินของผู้ปกครอง ฉะนั้น ครูจึงมีบทบาทต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญต่อจากครอบครัว ทำหน้าที่ถ่ายทอดและสร้างเสริมทักษะ ความรู้ทัศนคติในการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นกระบวนการขจัดเกลารังคม ที่จะช่วยให้เด็กมีสุขภาพดีต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัย ในฐานะผู้กำกับ ดูแล รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามองค์ประกอบ 10 ด้าน ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานการศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 13 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ดังนี้ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา 10 ด้าน คือ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ด้านการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางสังคม และด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การร่วมมือพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

ครู หมายถึง ครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

นโยบายของโรงเรียน หมายถึง ข้อความที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อกิจกรรมและการจัดการทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

การบริหารการจัดการในโรงเรียน หมายถึง การจัดองค์กรและระบบการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่อง

โครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกของชุมชน

อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การจัดการ ควบคุม ดูแลปรับปรุงสภาพต่างๆ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ถูกต้องเหมาะสม อยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะ เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพกาย จิตและสังคมรวมถึงการป้องกันโรคและอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

บริการอนามัยโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนจัดให้มีบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนทุกคน

สุขศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพให้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะการเจริญเติบโตสมวัย โดยจัดให้มีอาหารที่มีคุณค่าต่อสุขภาพ สะอาด ปลอดภัยให้กับนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยการจัดการสถานที่ อุปกรณ์ และกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่และอุปกรณ์ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นตามความเหมาะสม

การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การจัดบริการแนะแนวเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคม

การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีสุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนากิจกรรมของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใน 10 ด้าน ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ด้านการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางสังคม และด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ บริบทของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดหลักการที่เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
2. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
3. บริบทของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดหลักการที่เกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

สภาวะสุขภาพที่ดี คือ สิ่งที่ประชาชนเป็นผู้สร้างขึ้นภายใต้สิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้แก่ สถานศึกษา ที่ทำงาน ประกอบกับสังคมที่อยู่อาศัยมีสภาวะที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของสมาชิกในสังคม ทุกคน โรงเรียนนับเป็นสถานที่ที่สามารถส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่เด็ก ครอบครัว บุคลากรของโรงเรียนและสมาชิกในชุมชน การศึกษาและสุขภาพมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นอยู่อย่างมีสุขภาพดี ไม่เพียงแต่นักเรียนเท่านั้น แต่เพื่อชุมชนทั้งหมด การลงทุนในงานอนามัยเด็กวัยเรียนเป็นการลงทุนที่มั่นคงและให้ผลตอบแทนอย่างไม่สิ้นสุด (กรมอนามัย, 2546 : 6) จะเห็นได้ว่าโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นแนวคิดที่กว้างขวางและครอบคลุมด้านสุขภาพอนามัยในทุกแง่มุมของชีวิตทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้การจัดการดำเนินงานในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นการเริ่มต้นที่ดีและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการแนวคิดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา กิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็กเสมอ
2. แนวคิดเกี่ยวกับคน คนเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุดในการทำงาน ผู้บริหารจึงควรมีความรอบรู้ในหลักแห่งมนุษย์สัมพันธ์และสามารถประยุกต์หลักการต่างๆไปใช้ และสามารถดึงความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงาน
3. แนวคิดเกี่ยวกับเวลา งานที่ดีย่อมต้องอาศัยเวลา การดำเนินโครงการที่ไม่ให้เวลาเพียงพอและปราศจากแผนงานที่ดี ย่อมเกิดผลเสีย

4. แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ การมีสุขภาพที่ดีย่อมแสดงถึงผลคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล ครอบครัวและสังคม ย่อมทำให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

5. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน ชุมชนต่างก็มีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายด้าน และการประสานทรัพยากรอื่นเช่น การเงิน วัสดุ สิ่งของและการบริการสุขภาพ ชุมชนจึงเป็นรากฐานอันสำคัญในการเฝ้าระวังการรักษาและการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

6. แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ การจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมต้องทำให้เกิดคุณภาพจะช่วยให้การพัฒนาสุขภาพในโรงเรียนดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น

7. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกัน ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจึงควรมีการป้องกันมากกว่าการรักษาพยาบาล เพราะการรักษาเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นสิ่งที่มองเห็นในระยะยาว นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตในการสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดี โรงเรียนได้รับประโยชน์จากผู้ปกครองและองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนร่วมระดมความคิด ระดมทรัพยากรและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดทักษะการดูแลสุขภาพที่ทันสมัย ชุมชน สังคมและประเทศชาติ จะพัฒนาก้าวไกล โดยมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งเมื่อประชากรมีการศึกษาและสุขภาพที่ดี การบูรณาการร่วมมือในเรื่องการศึกษาควบคู่ไปกับการมีสุขภาพดี โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ ภาพลักษณ์ของเด็กวัยเรียนและเยาวชนไทยที่ดี เก่ง และมีความสุข อันเป็นความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุถึงปรัชญาการพัฒนา "คน" อย่างแท้จริง

การเข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพคือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดทั้งภาครัฐ และเอกชนที่แสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานต้นสังกัดในระดับจังหวัดหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนจะได้รับคู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาสู่การประเมิน เพื่อรับรองในระดับต่างๆต่อไป

ขั้นตอนสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. สร้างความสนับสนุนของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ขั้นตอนนี้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้แนะนำแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น เกี่ยวกับความสำคัญ ความจำเป็นเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน หลังจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนแจ้งความจำนงเข้าร่วมโครงการได้ที่หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดหรือเขตพื้นที่การศึกษาและประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่

2. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน จำนวน 10-15 คน ซึ่งประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนองค์กรในชุมชน คณะกรรมการชุดนี้ ทำหน้าที่ในการร่วมกันค้นหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

3. จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาชุมชน จำนวน 15-25 คน จากผู้นำชุมชนและผู้สนใจในพื้นที่ โดยคณะกรรมการชุดนี้จะทำงานร่วมกับโรงเรียนในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพ และระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและสร้างความแข็งแกร่งในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

4. วิเคราะห์สถานการณ์คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ดำเนินการสำรวจสถานการณ์ ด้านสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูล และปัญหาสุขภาพในโรงเรียนและชุมชน ความสามารถด้านการส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ กฎหมายและทรัพยากรในชุมชนที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ

5. กำหนดจุดเริ่มต้นในการทำงาน โดยนำผลวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพของโรงเรียนและชุมชน มาร่วมกันระดมความคิดในการกำหนดประเด็น เพื่อดำเนินการส่งเสริมสุขภาพตามความต้องการของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

6. จัดทำแผนปฏิบัติการ คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน รูปแบบกิจกรรม บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผล กลไกการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และระบบรายงานให้ชัดเจน

7. คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมีการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้เกี่ยวข้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จ และมีการปรับแผนงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

8. พัฒนาเครือข่ายระดับท้องถิ่น คณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีการผลักดันและสนับสนุนการดำเนินงานระหว่างกัน ด้วยการสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ และแหล่งทรัพยากรตลอดจนมีการจูงใจให้โรงเรียนอื่น ๆ ที่ยังไม่ร่วมโครงการเกิดความตื่นตัวและร่วมดำเนินการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามแนวทางโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

นอกจากนี้ เมื่อเด็กวัยเรียนคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อมาโรงเรียน มีโอกาสที่จะแพร่เชื้อโรคไปสู่นักเรียนคนอื่นๆ ได้ง่ายจากการเล่น คลุกคลีกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันทำให้เจ็บป่วยเป็นโรคขึ้น เมื่อเด็กป่วยเหล่านี้กลับบ้าน ย่อมมีโอกาสแพร่กระจายเชื้อโรคไปสู่บุคคลอื่นๆ ในครอบครัว และแพร่ขยายออกไปสู่ชุมชน สังคม เป็นวงกว้างขึ้นถ้าโรงเรียนสามารถป้องกันโรค ให้การรักษาเบื้องต้นที่เหมาะสมแก่นักเรียน มีการส่งเสริมสุขภาพ ให้ความรู้ ให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพของตนเอง ส่งเสริมให้มีวิถีชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สามารถส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่เด็ก ครอบครัว บุคลากรของโรงเรียนตลอดจนสมาชิกในชุมชน การศึกษากับสุขภาพมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โรงเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นอยู่อย่างมีสุขภาพดี

ความหมายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพคือ โรงเรียนที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่ง มั่นคงที่จะเป็นสถานที่ที่มีสุขอนามัยที่ดีเพื่อการอาศัย ศึกษา และทำงาน (กรมอนามัย, 2542 : 8)

สุขภาพ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (2542 :1,201) ให้ความหมายว่า ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

สุชาติ โสภประยูร (2542 : 1) ให้ความหมายว่า สุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงอยู่ในสังคมด้วยดี และคำว่าสุขภาพนั้นมิได้หมายความเฉพาะเพียงแต่ร่างกายปราศจากทุพพลภาพเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ในสังคมด้วย หรืออีกความหมายหนึ่งของคำว่า สุขภาพ หมายถึงความดีที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคม ทางวิญญาณ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 8) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นโรงเรียนที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่งมั่นคงที่จะเป็นสถานับสุขภาพอนามัยที่ดี เพื่อการอาศัยและการทำงานโดยประสานการมีส่วนร่วม ของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุขและชุมชนเพื่อให้ผู้ที่อาศัย ศึกษา หรือทำงานในโรงเรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นได้ รวมทั้งมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

การส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2545 : 6) ให้ความหมายว่า คือผลรวมของการสนับสนุนด้านการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (educational and environmental support) เพื่อก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติ และเงื่อนไขของการดำเนินชีวิต ที่ก่อให้เกิดสภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์ ทั้งกาย อารมณ์ และสังคม

ดังนั้นความหมายของ การส่งเสริมสุขภาพ จึงหมายถึงกระบวนการจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การป้องกันรักษา แก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมอนามัย

ของบุคคลในโรงเรียนที่มุ่งหมายให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพทั้งภายใน (convert behavior) และภายนอก (over behavior) เพื่อให้บุคคลมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความปลอดภัยและมีอนามัยที่ดี เพื่อให้สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่ว่าด้วยการระวังรักษาสุขภาพและปรับปรุงส่งเสริม ส่วนบุคคล
2. ส่วนที่ว่าด้วยการควบคุมสิ่งแวดล้อมหรือการสุขภาพิบาล

แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นแนวคิดที่กว้างขวาง ครอบคลุมในด้านสุขภาพอนามัยในทุกแง่มุมของชีวิตทั้งในโรงเรียนและชุมชน แต่ละโรงเรียนมีความต้องการและความสามารถเฉพาะตัวที่จะใช้เพื่อดำเนินการป้องกันและสร้างเสริมสุขภาพเยาวชนและชุมชน ประกอบกับความต้องการและความมุ่งหวังของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหาร ด้านการมีสุขภาพที่ดีจะช่วยให้โรงเรียนสามารถเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ โดยการจัดหลักสูตร การบริหารและการดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งทางกายภาพ จิตใจและสังคม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนให้ทุกคนสามารถ

1. นำแนวคิดด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ดูแลเอาใจใส่สุขภาพตนเองและผู้อื่น
3. สามารถตัดสินใจและควบคุมสภาวะการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

การสร้างโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนานโยบายระเบียบโครงสร้าง ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพในทุกเรื่องทั้งโรงเรียนและชุมชนดำเนินการ และยังหมายถึงการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยมีผู้นำที่เข้มแข็ง และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และทำความตกลงกันในเป้าหมายต่าง ๆ (กรมอนามัย, 2542 : 8 - 9)

โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เกิดจากข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญทางด้านการส่งเสริมสุขภาพ และสุขภาพขององค์การอนามัยโลกที่ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างโรงเรียน เพื่อตอบสนองต่อการป้องกันปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งองค์การอนามัยโลกร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนวคิด หลักการของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พร้อมทั้งได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ในการสร้างเครือข่ายระดับประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรร่วมกัน กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมอนามัยได้รับแนวคิดโครงการ และกำหนดเป็นกลยุทธ์หนึ่งของการพัฒนาสุขภาพอนามัยประชาชน ที่จะต้องพัฒนาสุขภาพควบคู่ไปกับการเรียน ให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่สามารถส่งเสริมสุขภาพแก่เด็ก ครอบครัว บุคลากรในโรงเรียนและสมาชิกของชุมชนโดยให้โรงเรียนมีบทบาท ดังนี้ (นวลปรางค์ เมธิกุล, 2544 : 9 - 10)

1. พัฒนาสุขภาพอนามัยและการเรียนรู้ของนักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน สมาชิกชุมชน ภายใต้การบริหารจัดการของโรงเรียน

2. ประสานการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านการศึกษา สาธารณสุข และชุมชน เพื่อให้ผู้ที่ทำงานในโรงเรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

สำหรับประเทศไทยนั้น ทางกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้รับแนวคิดในการจัดโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยกำหนดเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงอื่น ๆ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติขึ้นจัดประชุมระดมความคิดเห็นในการร่วมงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งมีมติร่วมกันที่จะให้มีการพัฒนาทุกโรงเรียนในประเทศไทยให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยในปีการศึกษา 2541 นั้นให้มีโรงเรียนต้นแบบในทุกศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและทุกจังหวัด รวมทั้งหมด 89 แห่ง ในปี พ.ศ. 2542 ได้ขยายเป็นอำเภอละ 1 แห่ง ปี พ.ศ. 2543 ขยายในตำบลอย่างน้อย 1 แห่ง ในปี พ.ศ. 2544 มีนโยบายที่จะขยายให้ครอบคลุมโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2546 จะครอบคลุม ทุกโรงเรียนในประเทศไทย (ปิยนุช บุญทอง, 2545 : 14)

การดำเนินการดังกล่าว เป็นการเริ่มต้นกระบวนการสร้างความสามารถให้แก่บุคคล ชุมชน เพิ่มสมรรถนะในการควบคุมมูลเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดโรคหรือให้มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพ ทำให้มีความปกติสุขทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม มีการร่วมกันทุก ๆ ฝ่ายเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการส่งเสริมสุขภาพโดยสถาบันการศึกษา คือโรงเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่ใช้ปฏิบัติการหรือเพื่อให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นที่ทำให้คนและชุมชน มีความสามารถสูงขึ้น ควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่จะกระทบถึงสุขภาพอนามัย การร่วมมือให้โรงเรียนสามารถใช้ศักยภาพทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนตลอดจน ครอบครัว ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (นวลปรางค์ เมธิกุล, 2544 : 13)

ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ การร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนโดยอาศัยภาพทั้งหมดที่โรงเรียน และชุมชนมีอยู่เพื่อส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม การพัฒนาให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพย่อมขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีปัญหาแตกต่างกันไป ฉะนั้นโรงเรียนจึงสำรวจความต้องการ และปัญหาที่รอการแก้ไข โดยโรงเรียนและชุมชนควรร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมมือร่วมแรงกัน เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการเสริมสร้างพฤติกรรมที่ถูกต้องแก่นักเรียน และสามารถที่จะดูแลป้องกันรักษาสุขภาพของตนเอง ตลอดจนครอบครัวในที่สุด (กระทรวงสาธารณสุข, 2546 : 5)

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมุ่งไปที่วิถีทางการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาพเพื่อมวลสมาชิกในโรงเรียน ด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความมีสุขภาพที่ดีทั่วหน้าโดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้แก่ทุกคน และต้องให้คำมั่นสัญญาที่จะต้องดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยยกระดับสุขภาพะทั้งทางด้านสังคมและกายภาพ แนวคิดของ English National Healthy School Standard (NHSS) มุ่งเน้นความสำคัญในการได้รับสุขภาพะทางศักยภาพ และการบรรลุถึงความสำเร็จทางด้านวิชาการของนักเรียน โดยผ่านการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตัวร่วมในคำจำกัดความที่กล่าวมาแล้วคือ ความตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และทางสังคม เพื่อที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ (Denman et al, 2002 : 24 – 25)

โดยสรุปแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในโรงเรียนและชุมชน มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในด้านส่งเสริมสุขภาพ ให้เยาวชนของชาติมีร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มีสุขภาพดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกิดจากความร่วมมือของมวลสมาชิกต่อองค์การอนามัยโลก ที่ได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพของประชากรโลก เพื่อตอบสนองการป้องกันปัญหาสุขภาพ และต้องการให้แต่ละประเทศหันมาให้ความสำคัญ กับการพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็ก และเยาวชนควบคู่ไปกับการศึกษา องค์การอนามัยโลกภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้ร่วมมือกับหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการของมวลสมาชิกองค์การอนามัยโลกที่ต้องการให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงยั่งยืนตลอดไป

ความสำคัญของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5, 2543 : 9)

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษา และสาธารณสุข ครู สหภาพครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับ
 - 1.1 ครอบครัว และกลุ่มในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน
 - 1.2 องค์กรที่ให้บริการในชุมชนที่เชื่อมโยงกับโรงเรียน
2. ใช้ความพยายามในการจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและความปลอดภัย
 - 2.1 การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม
 - 2.2 ปราศจากความทารุณโหดร้าย
 - 2.3 มีบรรยากาศที่เอื้ออาหาร เชื้อมัน เคารพซึ่งกันและกัน

2.4 สนับสนุนทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์

2.5 มีสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย

3. จัดให้มีการสอนสุขศึกษา

หลักสูตรที่ช่วยปรับปรุงความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องสุขภาพอนามัยและสุขนิสัย ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกที่เหมาะสมด้านสุขภาพ และมีพฤติกรรมที่เชื่อต่อสุขภาพไปจนตลอดชีวิต

4. จัดให้เข้าถึงบริการสุขภาพ

การให้บริการ ตรวจคัดกรองการชันสูตรวิเคราะห์ การเฝ้าระวัง การเจริญเติบโตและการพัฒนาตามวัย การให้ภูมิคุ้มกัน การให้การรักษาตามกระบวนการที่เหมาะสมที่มีประสิทธิผลที่สุดในโรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน

5. ดำเนินการตามนโยบายและข้อปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพ

5.1 นโยบายทั่วไปที่มุ่งให้กิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ เป็นไปเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

5.2 นโยบายที่ให้การรักษาพยาบาลอย่างเสมอภาคเท่าเทียม แก่นักเรียนทุกคน

5.3 นโยบายการบริโภคสุรา ยาเสพติด และยาสูบ ความโหดร้ายทารุณ และ

การปฐมพยาบาล

6. ความพยายามในการปรับปรุงสุขภาพอนามัยของชุมชน

6.1 มุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพชุมชน

6.2 ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

นันทา อ่วมกุลและคณะ (2545 : 7) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานมีหน้าที่พัฒนาคนเพื่อช่วยให้คนมีศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข โรงเรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคนในทุกๆด้าน แนวคิดใหม่ในการพัฒนาสุขภาพเด็กควบคู่ไปกับการศึกษาจึงเกิดขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะให้โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องให้แก่เด็กและให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม การที่โรงเรียนเป็นที่รวมของเด็กในชุมชนซึ่งมาจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเกิดปัญหา โรคภัยไข้เจ็บ ทั้งโรคติดต่อและไม่ติดต่อที่มีสาเหตุจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้ามุ่งแก้ไขพฤติกรรมหรือสร้างพฤติกรรมที่ดีแก่เด็ก โดยเด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีของครู และผู้ปกครองตลอดจนผู้ใหญ่ในชุมชนแล้ว การสร้างพฤติกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปได้ยาก ไม่คงทนถาวร ถ้าโรงเรียนสามารถป้องกันโรค ให้การรักษาเบื้องต้นที่เหมาะสมแก่นักเรียนที่เจ็บป่วยได้ถูกต้องเหมาะสม ก็สามารถแก้ไขการระบาด โรคติดต่อได้ โดยเฉพาะการป้องกันไม่ให้เกิดโรคขึ้นกับนักเรียนด้วยการให้ความรู้ ให้อุบัติการณ์ป้องกันโรคที่เหมาะสม

กับวัยของนักเรียน มีการส่งเสริมสุขภาพ ให้ความรู้ให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพของตนเอง ส่งเสริมให้มีวิถีชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับนักเรียน เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต พฤติกรรมทางด้านสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญเป็นรากฐานของความเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กในทุก ๆ ด้าน

กรมอนามัย (2546 : 2) กล่าวถึงความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดนและนำโลกสู่การจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง ระหว่างประเทศก่อให้เกิดโอกาสและภัยคุกคามต่อคุณภาพชีวิตของพลโลกในด้านต่างๆสังคมไทยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกจึงต้องปรับตัวเองโดยการ พัฒนาคณะ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคุณภาพ และสมรรถนะของคนให้มีพื้นฐานในการคิด เรียนรู้ และทักษะในการจัดการและการดำรงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

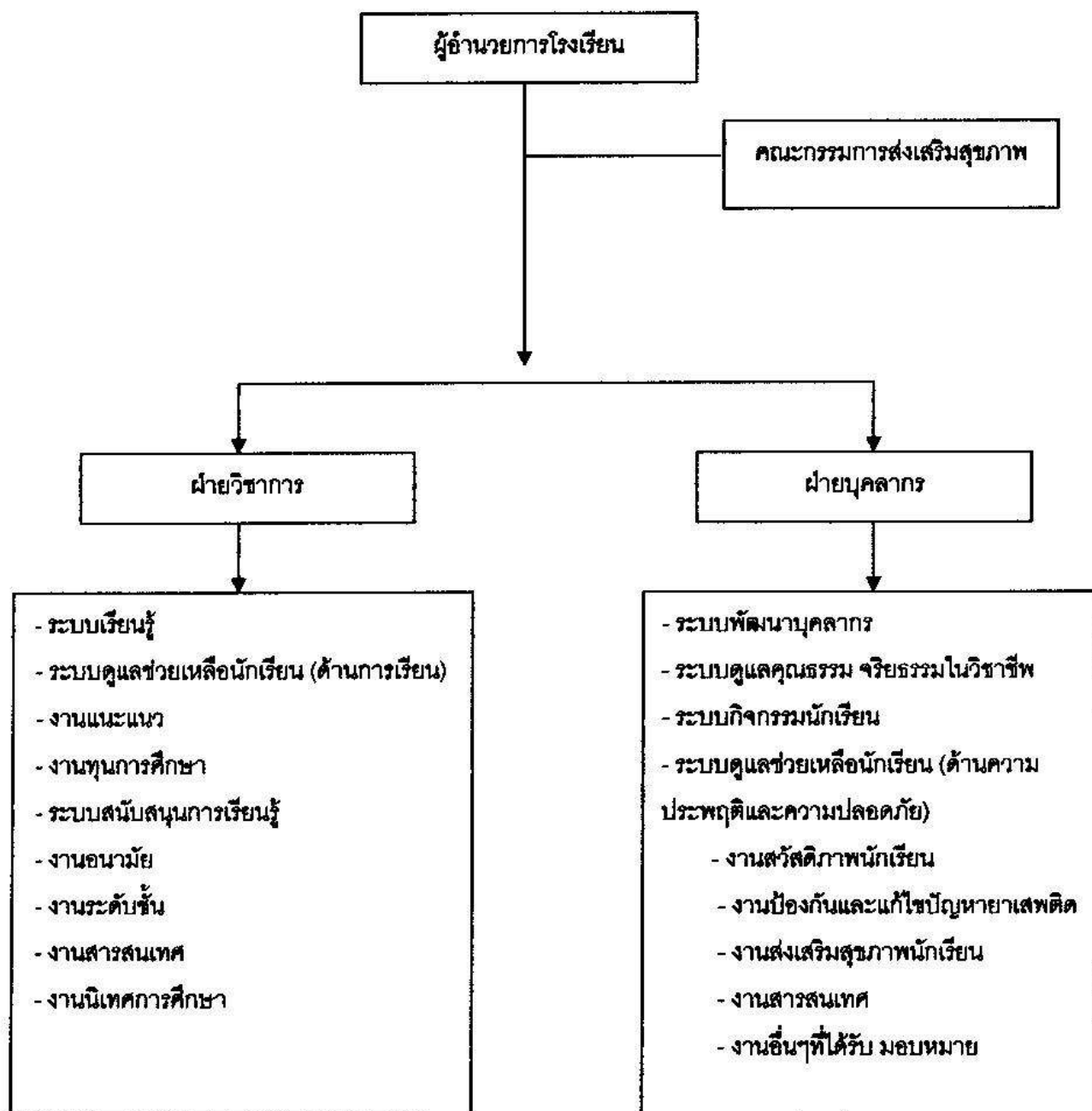
โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมและสำคัญมากแห่งหนึ่งต่อการส่งเสริมสุขภาพในด้านการให้ความรู้ ปลูกฝังเจตคติและสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน

โครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

กรมอนามัย (2545 : 3-9) กล่าวถึง บทบาทของโรงเรียนในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพไว้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างคนทั้งในด้านการสร้างความรู้และในการพัฒนาความสามารถ และความรับผิดชอบของการเป็นพลเมืองดีด้วยการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตรจึงน่าจะเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัย ทั้งนี้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบูรณาการพัฒนาที่ต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน ครอบครัว สถาบันศาสนา สื่อมวลชน โรงเรียนทุกแห่งสามารถพัฒนาให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้หากปรับแนวคิดด้านการศึกษาและแนวทางการบริหารจัดการ

ดังนั้น โครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน จึงหมายถึง การใช้ทรัพยากรของโรงเรียนหรือชุมชนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพโดยการให้ความรู้ ปฏิบัติให้เกิดทักษะการจัดการเรียน การสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมการโภชนาการการบริการสุขภาพ การให้มีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเองให้สามารถดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

โครงสร้างองค์การบริหารโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

แผนภูมิที่ 1 แสดงองค์การบริหารโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ที่มา : คัดแปลงมาจากนางพิศมัย ผ่องชมภู, 2549 : 13

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยหลายฝ่าย ดังที่
วารสารณ์ ศิริสว่าง (2542 : 28) กล่าวถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมสุขภาพ
ในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การให้ศึกษาในโรงเรียน ได้แก่ ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ครูสุขภาพ แพทย์ผู้ให้
คำปรึกษา นักวิชาการสุขภาพ
2. การบริการสุขภาพในโรงเรียน ได้แก่ พยาบาล แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ทันตแพทย์
นักกายภาพบำบัด ตำรวจ นักการภารโรง

จึงสามารถสรุปความมุ่งหมายของการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนว่า
หมายถึงร่วมกันดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลเพื่อให้นักเรียน และบุคลากรของโรงเรียนเพื่อดำรงรักษา
ไว้เพื่อการปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพให้อยู่ในสภาพดีที่สุดในทั้งร่างกายและจิตใจเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วย
วิธีการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบหาความบกพร่องทางด้านสุขภาพ และให้การช่วยเหลืออย่างถูกวิธี
 2. ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพและประสาทเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือ
 3. จัดให้มีการปฐมพยาบาลในโรงเรียน
 4. ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน
 5. กระตุ้นให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของสุขภาพมากขึ้น
 6. ส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียนทุกคนให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพดีอยู่เสมอ
 7. ให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพแก่นักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน
 8. ให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา วิธีการดูแลป้องกันและรักษาสุขภาพได้
- สิ่งที่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพควรดำเนินการ**

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2542 : 4-8) ได้กล่าวถึงสิ่งที่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ควรดำเนินการ 9 ข้อ ดังนี้

1. ตั้งจุดประสงค์และเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัย
ในโรงเรียนตลอดจนชุมชน
2. ดำเนินนโยบายที่จะสร้างเสริมให้นักเรียนทุกคนมีสุขภาพที่ดี ทั้งด้านร่างกาย
จิตใจและสังคม เต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ช่วยพัฒนาระบบสังคมในชุมชนให้มีวัฒนธรรมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของ
ครอบครัวและชุมชน
4. ครูให้การส่งเสริมสุขภาพควบคู่กับการให้ความรู้และส่งผ่านทางนักเรียนสู่
ครอบครัวและชุมชน

5. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อการส่งเสริมสุขภาพแก่บุคลากร
ในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ ตลอดจนชุมชน

6. จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการศึกษาและทำงาน เช่น อาคาร
สถานที่ ที่พักผ่อน และสถานที่ออกกำลังกาย น้ำสะอาดและห้องสุขา ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภค
ต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

7. มีการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาให้กับนักเรียน โดยการให้นักเรียนเป็น
ศูนย์กลางและมีส่วนร่วม

8. มุ่งเน้นภาวะโภชนาการของนักเรียนให้พอเพียงและถูกสุขลักษณะ การบริการ
สุขภาพอนามัย การให้คำปรึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพจิต

9. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น นักเรียนมีการตัดสินใจอย่าง
เหมาะสมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง

สรุปได้ว่าในการที่จะเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ 10 ประการคือ การ
บริหารจัดการในโรงเรียน นโยบายของโรงเรียน การอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การให้บริการ
อนามัยโรงเรียน การศึกษาในโรงเรียน การดำเนินโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน
การโภชนาการและสุขภาพอาหาร การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ การให้คำปรึกษา
และสนับสนุนทางสังคม และการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจากการนิเทศ ติดตามโดย
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่ส่งผลต่อการสร้างเสริม
พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน จึงได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานการประเมินเพื่อตัดสินให้เป็นโรงเรียนส่งเสริม
สุขภาพ โดยยึดตาม 10 องค์ประกอบ ดังที่กล่าวมาแล้ว (กระทรวงสาธารณสุข, 2542 : 3) มียุทธศาสตร์
เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จนั้น จะต้องมีส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด อำเภอและ
ท้องถิ่น ทั้งการกำหนดนโยบาย วางแผน การปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล และในการ
ดำเนินงานนั้นควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ รวมทั้งคณะกรรมการที่ช่วยประสาน
ความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ด้วย โรงเรียนใดที่ต้องการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้บริหาร
จะต้องเข้าใจแนวคิดและหลักการ และสามารถดำเนินงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง เพื่อการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ดี

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

นโยบายของโรงเรียน (School policy aspect)

นโยบายของโรงเรียน(ด้านส่งเสริมสุขภาพ) หมายถึง ข้อความที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อกิจกรรมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพให้โรงเรียนมีนโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพที่เกิดจากความเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน และเป็นเครื่องนำทางการดำเนินงานที่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบทำให้การดำเนินงานมีความเข้มข้นและชัดเจน

กรมอนามัย กล่าวถึง นโยบายของโรงเรียนด้านการส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2544 ข : 3,24-26) ว่าหมายถึง การที่โรงเรียนกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพในด้านต่างๆ เพื่อเป็นทิศทางการดำเนินงานแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เช่น นโยบายคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน นโยบายปลอดอาวุธ และสารเสพติดในโรงเรียน การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพตามบัญญัติแห่งชาติ และกำหนดหลักการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนไว้ว่า คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนของโรงเรียนควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรอื่นๆในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่น โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายด้านนโยบาย 6 ข้อและกิจกรรมที่ควรจัด ได้แก่

1. นักเรียนทุกคนสามารถใช้ทรัพยากรของโรงเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.1 โรงเรียนกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ กีฬา ต่างๆ โดยกำหนดเวลาที่ชัดเจน

1.2 มีการทบทวนระเบียบดังกล่าวหรือการแก้ไขเพื่อความเหมาะสมเป็นระยะๆ

2. มีการกำหนดนโยบายและแผนเรื่องสุขภาพโภชนาการและการคุ้มครองผู้บริโภค

2.1 ให้ครูทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

2.2 สนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามหลักสุขภาพโภชนาการและการคุ้มครองผู้บริโภค

2.3 มอบหมายหน้าที่ให้บุคคลรับผิดชอบในแต่ละโครงการอย่างชัดเจน

2.4 มีนโยบายห้ามนำสินค้าที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพเข้ามาจำหน่ายในโรงเรียน

3. กำหนดให้โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดจากอบายมุขและสารเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา สารกระตุ้นประสาทต่างๆ

3.1 มีการประกาศขอความร่วมมือจากบุคลากร นักเรียน ผู้มาติดต่อ ให้งดสูบบุหรี่ในโรงเรียน

3.2 มีแผนปฏิบัติการเพื่อรณรงค์ลดอบายมุขและสารเสพติด แทรกอยู่ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน และสม่ำเสมอ

4. มีนโยบายและแผนงานด้านการอนามัยโรงเรียนและการป้องกันอุบัติเหตุ
 - 4.1 มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบทุกโครงการในแผนงานบริการอนามัยโรงเรียน
 - 4.2 มีการรวบรวม ผลการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
 - 4.3 ดำเนินการให้ครูและนักเรียนผ่านการอบรมด้านการปฐมพยาบาลและการดูแลสุขภาพตนเองเบื้องต้น
 - 4.4 มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนในการนำนักเรียนหรือบุคลากรไปยังสถานพยาบาล
5. มีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน
 - 5.1 มีการรวบรวมพื้นฐานเกี่ยวกับแผนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน
 - 5.2 ทำสรุปผลกิจกรรมเป็นรายปีเพื่อใช้ประกอบการวางแผนในปีถัดไป
6. กำหนดนโยบายป้องกันและควบคุมโรคเอดส์และโรคหนองพยาธิ ได้แก่
 - 6.1 จัดให้ครูเข้ารับการอบรมการป้องกันโรคเอดส์และหนองพยาธิ
 - 6.2 มีระเบียบปฏิบัติและอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อ HIV
 - 6.3 มีการสอดแทรกเรื่องความรู้การป้องกัน โรคหนองพยาธิแก่นักเรียนและบุคลากรในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นการกำหนดนโยบายด้านการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนจึง หมายถึง การกำหนดกรอบการดำเนินงานที่เหมาะสม และพันธกิจของโรงเรียนด้านการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็นทิศทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประสบความสำเร็จ การวางแผนที่ดีช่วยให้การบริหารจัดการดีตามไปด้วย จึงต้องวางกรอบนโยบายที่ชัดเจนและมีกระบวนการที่เหมาะสม

การบริหารจัดการในโรงเรียน (School management practices)

การบริหารจัดการในโรงเรียน หมายถึง การองค์กรและระบบการบริการงานเพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่อง เพื่อให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ ในด้านการวางแผน โครงการ การจัดจัดองค์กร การนิเทศติดตาม และการประเมินผล ภายใต้การเชื่อมโยงประสานงานระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน โรงเรียน

วราภรณ์ ศิริสว่าง (2542 : 28-40) กล่าวถึงการจัดองค์การ การบริหาร และพันธกิจของโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. หลักในการบริหารจัดการงานอนามัยที่ดีต้องครอบคลุมการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการ (Organization) การอำนวยการ (Directing) การควบคุม (Controlling) และการประเมินผล (Evaluation)

2. ในการวางแผนงานอนามัยโรงเรียนจะต้องได้รับการเห็นชอบจากบุคลากรทุกฝ่าย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพในชุมชน คณะกรรมการวางแผนกำหนดเป้าหมาย แก้ไขปรับปรุง และกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ สำหรับการประเมินผลควรจะได้ดำเนินการเป็นระยะๆ เมื่อมีปัญหาจะได้แก้ไขตามความจำเป็น

3. ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้จัดหาทีมงานโดยติดต่อประสานงาน และขอความร่วมมือจากบุคลากรโรงเรียนและคนอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียน การบริหารจะต้องใช้วิธีที่คล่องตัวที่สุด

4. การจัดองค์การอนามัยโรงเรียนจะต้องตอบสนองต่อการพัฒนางานอนามัยโรงเรียน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศหรืออำนวยการให้บุคลากรได้รับการนิเทศจากบุคลากรฝ่ายการศึกษา และบุคลากรทางด้านสาธารณสุข

โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนละชุมชน (School/community project)

โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนหมายถึง โครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกของชุมชน เพื่อให้โรงเรียนได้มีการดำเนินโครงการ ตั้งแต่เริ่มวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา ร่วมวางแผนในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการตรวจสอบทบทวน ร่วมแก้ไข พัฒนาและปรับปรุง

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนคือ การที่โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหา หาสาเหตุของปัญหา วางแผนการแก้ปัญหา และร่วมในกิจกรรมการแก้ปัญหา ด้านสุขภาพหรือการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนโดยวิธีการดังนี้

1. การรับรู้เป็นการมีส่วนร่วมรับรู้รับทราบการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การร่วมปฏิบัติในการค้นหาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมกับโรงเรียน

3. การร่วมวางแผนเป็นการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวางแผนเพื่อแก้ปัญหาให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน

4. การร่วมตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผลซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม

โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีมาตรฐานและการปฏิบัติดังนี้

1. ด้านโรงเรียนร่วมกับกรรมการสถานศึกษาวางแผนและประเมินผลด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมทุกปีการศึกษา
2. มีการประชุมครู ผู้ปกครอง เอกชน ชุมชน วัด มัสยิด เรื่องการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
3. ผู้ปกครอง หรือเอกชน หรือชุมชน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดให้มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
4. มีการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน โดยรูปแบบต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง

อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (School environment)

อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การจัดการ ควบคุม ดูแลปรับปรุงภาวะต่างๆ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ถูกต้อง เหมาะสม อยู่ในสภาพที่ถูกลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพกาย จิตและสังคม รวมถึงการป้องกันโรคและอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานสุขภาพสิ่งแวดล้อมโรงเรียน และเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนให้เกื้อหนุนต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียนและบุคลากร

กรมอนามัย (2543 : 29-30) ได้วางเป้าหมายด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งกาย จิตใจ และสังคมที่เอื้อต่อสุขภาพดีโดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 7 ข้อและกิจกรรมดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับโรงเรียนและชุมชน
 - 1.1 การตรวจความปลอดภัยในอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่างๆ เป็นระยะๆ
 - 1.2 การร่วมมือกับชุมชนเพื่อการป้องกันและลดอุบัติเหตุจากการจราจร
 - 1.3 มีมาตรการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักเรียน และเพื่อการคุ้มครองนักเรียนผู้ที่ไม่พึงประสงค์ จัดทำคำแนะนำพร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์เพื่อการ จัดให้มีออกกำลังกายที่เน้นความปลอดภัย
2. น้ำสะอาดเพื่อดื่มหรือใช้มีเพียงพอตลอดปี
 - 2.1 จัดให้มีห้องน้ำ – ห้องส้วมที่แยกชาย - หญิงให้เพียงพอและถูกสุขลักษณะ
 - 2.2 มีน้ำเพื่อการซักล้างหรือทำความสะอาดอย่างเพียงพอ

3. ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว ฯลฯ
4. ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน
 - 4.1 การสร้างความตระหนักและการปลูกฝังให้นักเรียนทิ้งขยะลงในภาชนะที่รองรับร่วมกันปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ เป็นต้น
 - 4.2 การมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดสภาพทางกายภาพให้ดีที่สุด
 - 5.1 จัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอและมีการถ่ายเทอากาศที่ดีภายในห้องเรียนห้องประชุมห้องสมุด
 - 5.2 รักษาความสะอาดและจัดระเบียบบริเวณสนาม ทางเดิน โรงอาหาร
 - 5.3 จัดให้มีอ่างล้างมือที่ในโรงอาหารหรือห้องน้ำห้องส้วมอย่างเพียงพอ
 - 5.4 มีภาชนะรองรับขยะที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอไว้ในห้องเรียน และที่ต่างๆ
 - 5.5 มีรายงานน้ำหรือการบำบัดน้ำเสียที่ใช้การได้ดี
 - 5.6 มีการควบคุมสัตว์และแมลงที่เป็นพาหะนำโรค
 - 5.7 ควบคุมและแก้ไขสิ่งรบกวนจากภายนอกหรือภายในบริเวณโรงเรียน
 - 5.8 สนับสนุนให้มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต่างๆ ที่เหมาะสม
6. สร้างปรัชญาของโรงเรียนที่เกื้อหนุนต่อสุขภาพจิต และทางสังคมของนักเรียน
 - 6.1 การส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความคิดริเริ่ม
 - 6.2 ปรับใช้วิธีการลงโทษนักเรียนโดยใช้เหตุผลหรือการให้กำลังใจ
 - 6.3 เน้นบรรยากาศที่เป็นมิตรในทุกกระดับ เพื่อให้บุคลากรร่วมกันทำงานด้วยจิตสำนึกที่ดี ศรัทธา และมีทัศนคติที่ดีต่อกัน
7. สร้างเสริมบรรยากาศการเอาใจใส่ดูแล การไว้วางใจและเป็นมิตรเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
 - 7.1 ต่อต้านการข่มขู่ทั้งวาจาและทางกาย การทารุณและทำร้ายในกลุ่มครูต่อนักเรียนและกลุ่มนักเรียนต่อนักเรียน
 - 7.2 ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง

การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่สามารถลดระดับความรุนแรงของปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนลงมาได้ หรือจะต้องไม่เป็นบรรยากาศที่ผลักดันให้เป็นปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนหรือเพิ่มระดับความรุนแรงมากกว่าเดิม จุดมุ่งหมายของการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีทั้งกายภาพ จิตใจ และสังคมจึงได้แก่

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพกายดีทั้งร่างกาย จิตใจ และอารมณ์
2. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและโรคต่างๆ
3. เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสุขภาพของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
4. สนับสนุนให้มีการจัดการสุขภาพและการสอนสุขศึกษาได้ผลดียิ่งขึ้น

การบริการอนามัยโรงเรียน (School health services)

กรมอนามัยกล่าวถึงการบริการอนามัยโรงเรียน หมายถึงการดูแลสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ การตรวจสายตาและการได้ยิน การเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคต่างๆ เช่น โรคในช่องปาก โรคหนองพยาธิลำไส้ ฯลฯ (กรมอนามัย 2544ข:3) เพื่อให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพ การเฝ้าระวังภาวะสุขภาพ การป้องกันโรค และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จากครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

วรภรณ์ ศิริสว่าง (2542 : 45-83) กล่าวถึงการสนับสนุนให้นักเรียนและบุคลากรสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและการให้บริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานเป็นการมีบทบาทร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ครูที่ปรึกษา ครูอนามัยหรือครูพยาบาล และบุคลากรสาธารณสุข ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การบันทึกประวัติสุขภาพและพฤติกรรมที่ผิดปกติของนักเรียนลงในบัตรสุขภาพ หรือทะเบียนสะสม การประเมินสุขภาพและพัฒนาการด้านสุขภาพของนักเรียน
2. จูงใจและช่วยเหลือนักเรียนในการสร้างสุขนิสัยที่ดีโดยการสังเกตหรือตรวจสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพแล้วจึงให้คำแนะนำ สาธิตให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ชมเชยหรือให้รางวัลสำหรับนักเรียนที่รักษาสุขภาพได้ถูกต้องและสม่ำเสมอ
3. กระตุ้นให้นักเรียนประเมินภาวะสุขภาพของตนเอง ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตรวจความสะอาดของผิวหนัง เล็บ ผม ฟัน เป็นต้น
4. ผลสมผลงานวิชาการทางด้านสุขศึกษา โภชนาการ และวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการเรียนการสอน และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
5. การสังเกต การคัดกรอง การส่งต่อ และการติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพ
6. การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองและชุมชนในกรณีที่มีการเจ็บป่วย การเสริมภูมิคุ้มกันโรค และการป้องกันการระบาดของโรค
7. ประเมินและควบคุมอุบัติเหตุในโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุ การวางมาตรการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ

8. การดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนทุกคนบรรลุวัตถุประสงค์ของการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า หรือการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง รู้จักการป้องกันอุบัติเหตุ การป้องกันโรคติดต่อ และการมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้อง

สุขศึกษาในโรงเรียน(School health education)

สุขศึกษาในโรงเรียน (กรมอนามัย, 2544:3) หมายถึง การจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อให้เกิดทักษะและสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ ให้สอดคล้องกับสุขภาพบัญญัติแห่งชาติ กรมอนามัยได้แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของการส่งเสริมสุขภาพ ในโรงเรียนกับมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษารัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2544 ในเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับมัธยมศึกษา (กรมอนามัย, ม.ป.ป. : 1-22) ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสุขศึกษาในโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มสาระสุขศึกษา และพลศึกษา โดยมีสาระที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

สุชาติ โสมประยูร และคณะ (2543 : 9) กล่าวว่า สุขศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและการปฏิบัติอันเป็นผลช่วยให้บุคคลหรือชุมชนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การดูแลและส่งเสริมสุขภาพ จึงเป็นผลลัพธ์โดยรวมที่สำคัญอันบังเกิดขึ้นได้ จากการนำความรู้จากประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ส่วนหนึ่งซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นมากต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สุขศึกษาในโรงเรียน (ดวงใจ รัตนัญญา, 2545 : 14-15) หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนามนุษย์ โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพของบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย (Nutrition / food safety)

โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะการเจริญเติบโต สมวัย โดยจัดให้มีอาหารที่มีคุณค่าต่อสุขภาพ สะอาด ปลอดภัยให้กับนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีการเฝ้าระวังป้องกัน แก้ปัญหาด้านโภชนาการ เช่น โรคขาดโปรตีนและพลังงาน โรคอ้วน โรคขาดสารไอโอดีน โรคโลหิตจาง จากการขาดธาตุเหล็กและให้นักเรียน บุคลากรในโรงเรียนมีอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ มีความปลอดภัยในการบริโภค โดยให้มีสถานที่รับประทานอาหาร ปรุงอาหาร และจำหน่ายอาหารที่ถูกสุขลักษณะ

ดังนั้นการโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัยจึงหมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการและสุขาภิบาลด้านอาหารเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขอนามัย และการดำรงชีวิตของนักเรียนและบุคลากรด้วยวิธีการควบคุมเพื่อให้ได้อาหารที่สะอาด ปลอดภัยจากเชื้อโรค พยาธิ และสารเคมีที่เป็นพิษต่างๆ ซึ่งเป็นอันตราย โดยการควบคุมที่ครอบคลุมด้านสถานที่เตรียม ปปรุงอาหาร และรับประทานอาหารและบริเวณทั่วไป ด้านคุณภาพ ความสะอาด และการจัดเก็บอาหาร น้ำ น้ำแข็ง เครื่องดื่ม ด้านภาชนะและอุปกรณ์ ด้านการรวบรวมขยะและการระบายน้ำโสโครก ด้านห้องน้ำและห้องส้วม ด้านผู้ปรุง ผู้จำหน่าย และผู้เสิร์ฟอาหาร โภชนาการ และอาหารที่ปลอดภัย มีมาตรฐานและการปฏิบัติดังนี้

1. นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างมีคุณภาพ
2. นักเรียนทุกคนได้ดื่มนมเป็นอาหารเสริมทุกวัน
3. โรงเรียนใช้เกลือเสริมไอโอดีนในการประกอบอาหารกลางวันแก่นักเรียนทุกวัน
4. นักเรียนทุกคนได้รับการเฝ้าระวังการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และแปรผลปีละ 2 ครั้ง
5. นักเรียนที่มีภาวะโลหิตจางได้รับการตรวจเลือด และผู้มีภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กได้รับยาเม็ดเสริมธาตุเหล็ก
6. โรงอาหารหรือสถานที่จำหน่ายอาหารจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
7. มีภาชนะรองรับขยะที่ถูกสุขลักษณะ และบริเวณโรงอาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสม
8. มีอ่างล้างมือบริเวณโรงอาหาร

ปิยนุช บุญทอง (2545 : 127-128) กล่าวว่า นักเรียนต้องมีนิสัยในการบริโภคที่ดีมากขึ้น มีการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย ไม่รับประทานอาหารตามใจชอบหรือตามกระแสนิยม การเลือกซื้ออาหารมีการสังเกตวันหมดอายุ มาเลือกซื้ออาหารที่แม่ค้านำมาเร่ขาย รับประทานผักและผลไม้สด การรับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียนเตรียมให้ ใช้ภาชนะที่สะอาดในการบรรจุอาหาร ท่อข้าวมารับประทานที่โรงเรียน ไม่รับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ หรือไม่รับประทานอาหารหมักดอง ที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย มีการออกกำลังกาย การควบคุมน้ำหนัก วัดส่วนสูง สม่ำเสมอ

การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ (Physical exercise, sport, recreation)

การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยการจัดสถานที่ อุปกรณ์และกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามาใช้สถานที่และอุปกรณ์ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นตามความเหมาะสม เช่นโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการออกกำลังกายและนันทนาการของชุมชน เป็นต้น

การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ นักเรียนทุกคนมีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ทุกวันอย่างน้อยวันละ 20 นาที โดยมีมาตรฐานและการปฏิบัติดังนี้

1. โรงเรียนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดกิจกรรมสุขศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและรู้วิธีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
2. โรงเรียนจัดสถานที่และอุปกรณ์ให้นักเรียนทุกคนได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ เป็นนิสัย
3. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการออกกำลังกาย การพักผ่อน และการกีฬาของชุมชน
4. โรงเรียนจัดเวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ให้นักเรียนและบุคลากรได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าตามประเภท และกำหนดเวลาต่อไปนี้

- เล่นวอลเลย์บอล	45 นาที
- ู้ตบาสเกตบอล	30 นาที
- บันจี้กระดาน	30 นาที
- เดินเร็วปานกลาง	30 นาที
- ว่ายน้ำติดต่อกันนาน	20 นาที
- แข่งขันบาสเกตบอล	15-20 นาที
- กระโดดเชือก	15 นาที
- วิ่งเล่นติดต่อกัน	20-30 นาที
- เล่นฟุตบอล	30 นาที
- อื่น ๆ	30 นาที

การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางสังคม (Counseling / social support)

การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ระบบบริการให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพกาย สุขภาพจิต และภาวะเสี่ยง รวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนที่มีปัญหาได้รับความช่วยเหลือจากระบบบริการของโรงเรียน โดยความร่วมมือของครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้เกี่ยวข้องในชุมชน

หลักสำคัญในการดำเนินงานมีดังนี้

1. การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน การบริหารงานและการวางแผนดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้นมีความจำเป็นต้องประสานความร่วมมือจากบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมเด่นชัดอย่างน้อย 4 ประการ คือเป็นนักเรียนที่ต้องปฏิเสธสารเสพติดทั้งหมด ไม่เล่นการพนัน ไม่หมกมุ่นมัวเมากับสื่อลามก ถ้านักเรียนทุกคนปลอดจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ อย่างยั่งยืน โรงเรียนนั้นจะได้รับการยกย่องว่า

เป็นโรงเรียนสีขาว ดังนั้นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนควร ดำเนินการคือการแสวงหาความร่วมมือจากบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนทุกฝ่าย ได้แก่ นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองโดยมีชุมชนร่วมดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การสำรวจคัดกรองนักเรียนเพื่อดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสีขาว ได้แก่

2.1 โรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนรายบุคคล เพื่อการเข้าในตัวเด็กอย่างลึกซึ้ง ทั้งสภาพของตัวนักเรียน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน อาจไปสู่การใช้สารเสพติด การพนัน และการทะเลาะวิวาท

2.2 วิเคราะห์และคัดกรองนักเรียน โดยจำแนกกลุ่มตามสภาพปัญหา และสาเหตุที่ต่างกันเพื่อให้สามารถกำหนดวิธีการและสื่อสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนได้ชัดเจน ต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน รวมทั้งวิธีสังเกตสัมภาษณ์ สอบถามตลอดจนการวิเคราะห์ ร่องรอยของพฤติกรรมต่างๆ จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อคัดกรองนักเรียนตามสภาพปัญหาแต่ละด้านโดยมีแนวในการจำแนกนักเรียนดังนี้

กลุ่มปกติ หมายถึง กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด

กลุ่มเสี่ยง หมายถึง กลุ่มที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดแต่ปัจจุบันเลิกแล้ว รวมทั้ง กลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัวและสภาพแวดล้อม

กลุ่มบำบัด หมายถึง กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดและปัจจุบันยังใช้อยู่

กลุ่มที่ได้รับการฟื้นฟู หมายถึงกลุ่มที่ได้รับการบำบัดจนหายดีแล้วและได้กลับมาเรียนในโรงเรียนเดิม

กลุ่มที่สงสัยว่าเป็นผู้ค้า หมายถึงกลุ่มที่ค้ายา หรืออาจเป็น เครื่องมือของผู้ค้ายา

3. การสร้างภูมิคุ้มกันเด็กในโรงเรียนเพื่อป้องกันนักเรียนจากสารเสพติด มีองค์ประกอบคือการส่งเสริมการมีสัมฤทธิผล การส่งเสริมให้มีความมุ่งมั่น การรักเกียรติภูมิของบุคคล การพัฒนาทักษะส่วนตัวและสังคม การส่งเสริมให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการปลูกฝังทักษะที่จำเป็นให้กับนักเรียน เช่น ฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ แยกแยะ จัดลำดับ จัดกลุ่ม นำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง ครูต้องจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการต่างๆตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมเสริมควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมตามความเหมาะสมและความต้องการของนักเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาจะมีอายุระหว่าง 12-18 ปี จะมีองค์ประกอบของการนำไปสู่พฤติกรรมที่มีปัญหาหลายประการเช่น วิธีการเลี้ยงดูของบิดา มารดา สภาพแลฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคคลในครอบครัว สังคมภายในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน (Health promoting for staff)

การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง การพัฒนาความสามารถบุคลากรของโรงเรียนในการมีพฤติกรรมสุขภาพ และการดูแลสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจและสังคม เพื่อให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีการประเมินสุขภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่ดี และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และชุมชน มีมาตรฐานและการปฏิบัติดังนี้

1. โรงเรียนกำหนดให้บุคลากรทุกคน มีการตรวจสุขภาพประจำปี
2. โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีการดูแลสุขภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอ
3. โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ข่าวสารด้านสุขภาพแก่บุคลากรทุกคน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดผลต่อตัวผู้เรียนโดยตรง ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ต่อเนื่องและยั่งยืน หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็คือ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาคน ทั้งสองกระทรวงหลัก จึงร่วมมือกันในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานและการปฏิบัติดังกล่าว

บริบทของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา

สภาพทั่วไป

โรงเรียนสุเหร่าบางปลา ตั้งอยู่ หมู่ที่ 10 ถนนเทพารักษ์ กิโลเมตรที่ 16 ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 โทรศัพท์ 0-2312-2324 โทรสาร 0-2312-2324 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 เปิดทำการสอนเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2477 โดยขุนคำ มอบเรือนไม้หนึ่งหลังให้เป็นอาคารเรียนชั่วคราวต่อมาอาคารเรียนหลังแรกได้ทรุดโทรมลง ย้ายยี่สิบสี่ สู่โกลมาน ปรจธานกรรมการสุเหร่าบางปลา ร่วมกับ นายจุมมา อีระลักษณะ และนายชิต สิ้นสุขซึ่งเป็นครูใหญ่ หาเงินบริจาค จากประชาชน ร่วมกับทางราชการ ซื้อบ้านจาก นายชุ่ม 1 หลัง ราคา 210 บาท ได้ตัวอาคาร ยาว 14 เมตรกว้าง 10 เมตร เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2538

โครงสร้างการบริหารงาน

โรงเรียนสุเหร่าบางปลาได้จัดโครงสร้างการบริหารงานตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหาร (เอกสารพรรณนางานโรงเรียนสุเหร่าบางปลา, 2550 : 5-16) โดยแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

แนวคิด

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหาร จัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการ บริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารงานและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มีมาตรฐานและมี คุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

ขอบข่าย / ภารกิจหลัก ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผล และเทียบโอน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการให้แก่ประชาชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ

สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงบประมาณ

แนวคิด

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย / ภารกิจ ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การจัดทำและเสนอขอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารการบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

การบริหารงานบุคคล

แนวคิด

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ชำระราชการครู

และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็วตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพและได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่าย / ภารกิจ ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

การบริหารทั่วไป

แนวคิด

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เชื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่าย / ภารกิจ ประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร บริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียนสุเหร่าบางปลา ได้ใช้หลักสูตรแกนกลางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มีจำนวน ชั่วโมงที่ให้นักเรียนได้เรียนปีละ 1,000 ชั่วโมง และหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนได้จัดทำเพิ่มเติมจากการสอบถามความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และการประชุมระดมความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพบว่า

โอกาส

โรงเรียนตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่รายล้อมไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. / อบต.) ที่ต่างให้ความสนับสนุนช่วยเหลือและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ การกระจายอำนาจและการที่โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ทำให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระรวดเร็วในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

อุปสรรค

นักเรียนของโรงเรียนนับถือ 2 ศาสนา คือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ในสัดส่วน 50:50 มีปัญหาในการพัฒนาและการปฏิบัติและการพัฒนาในบางจุด ซึ่งทำให้มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงงานนโยบายและนวัตกรรมใหม่ๆเช่นโรงเรียนวิถีพุทธ นักเรียนย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครอง เนื่องจากอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการมีแหล่งในการทำงาน นักเรียนจากต่างจังหวัดจึงย้ายตามผู้ปกครองเข้ามาเรียนที่โรงเรียนและย้ายกลับภูมิลำเนาเมื่อผู้ปกครองหมดงานหรือตกงาน บางรายย้ายไป-มาหลายเที่ยวทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่อง มีปัญหาในการเรียนรู้ จึงไม่สนใจเรียนในที่สุดและปัญหาความยากจน บางส่วนครอบครัวแตกแยก กำพร้าพ่อแม่ ทำให้มีผลกระทบต่อนักเรียน ขาดเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จุดแข็ง

ปัจจัยภายในที่เป็นที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียนสุเหร่าบางปลาที่ส่งผลให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งเป็นเอกภาพ และทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาประสิทธิภาพต่อไปได้คือบุคลากรของโรงเรียนมีความรักใคร่สามัคคีเป็นอย่างดียิ่งบุคลากรของโรงเรียนมีความกระตือรือร้น ในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ นักเรียนของโรงเรียนมีระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู และมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นระเบียบ สะอาดร่มรื่นเอื้อต่อการเรียนรู้

จุดอ่อน

นักเรียนส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และบางส่วนครอบครัวแตกแยกโรงเรียนยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถ ด้านคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน มีไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน เป็นต้นว่า ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องชาวด์แล็บ ที่จะใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กนักเรียน ได้เต็มศักยภาพ และสนองนโยบายการประกันโอกาสทางการศึกษาได้

สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนสุเหร่าบางปลาจะเห็นว่า ได้มีการพัฒนาต่อเนื่อง ในทุกด้านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพของบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับ ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ของฝ่ายวิชาการในงานอนามัยโรงเรียนและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียนของฝ่ายบุคคล ซึ่งระบบงานเหล่านี้มีความสัมพันธ์ในทางปฏิบัติ เชิงประจักษ์ จะทำให้เกิดการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ฉัตรสุตา ชินประสาตศักดิ์ (2540 : 82) การวิจัยเรื่อง “การรับรู้บทบาทครูอนามัยโรงเรียน ในโครงการสุขภาพของผู้บริหาร ครูประจำชั้นและครูอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้บทบาท โดยรวมอยู่ระดับสูงกว่าครูประจำชั้น และครูอนามัยโรงเรียนซึ่งมีการรับรู้บทบาทโดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง แต่การรับรู้บทบาทของครูอนามัยโรงเรียนก็ยิ่งสูงกว่าการปฏิบัติจริง ในการ ปฏิบัติงานของครูอนามัยโรงเรียนปัญหาที่พบมากที่สุด คือปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านแรงจูงใจ ด้านงบประมาณและด้านประสานงาน ตามลำดับ

ณรงค์ สุปินะเจริญ (2541 : 69-70) ได้ศึกษาการป้องกันและการแก้ปัญหาการติด สารเสพติดในกลุ่มนักเรียน โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม จังหวัดพะเยา พบว่า การติดสารเสพติด ในนักเรียน มาจากการจำหน่ายและนำเข้ามาในโรงเรียนของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ในการดำเนินการ ป้องกันและแก้ปัญหา การได้รับความร่วมมือจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะทำให้งานสำเร็จสูงสุด นอกจากนั้นโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญด้านการป้องกันสารเสพติดตลอดถึง การขาดงบประมาณในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในด้านสารเสพติด

กรมพลศึกษา (2542 : 26) วิจัยเชิงสำรวจเรื่องโครงการสุขภาพในโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการขาดบุคลากรสุขภาพอนามัย ขาดงบประมาณและ

การบริหารที่ไม่ชัดเจน เช่นการไม่มีการเตรียมบุคลากรเพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการศึกษาสภาพปัญหาการบริการสุขภาพ และที่สำคัญที่สุดคือการขาดเอกสารคู่มือที่จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานด้านสุขภาพในโรงเรียนและพบว่าครูที่ดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่ ต้องการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้ชัดเจนถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

พรรณี ทิพย์ธราดล (2542 : 69-74) ศึกษาโปรแกรมสุขภาพศึกษาที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคล ตามสุขบัญญัติแห่งชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุเหร่าปากคลองลำรี จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน จัดเป็นกลุ่มควบคุมซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบความรู้แบบสอบถามเจตคติและการปฏิบัติตนตามหลักสุขบัญญัติแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับสุขภาพส่วนบุคคล กลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยเจตคติเกี่ยวกับสุขภาพส่วนบุคคลตามสุขบัญญัติแห่งชาติของกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพส่วนบุคคล กลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยความรู้เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพส่วนบุคคลของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

กรมพลศึกษา (2543 : 122-123) ได้ศึกษาระดับพฤติกรรมนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ พบว่าพฤติกรรมการรักษาสุขภาพของนักเรียนทั้ง 3 ขนาด ไม่แตกต่างกันส่วนพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเกือบทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะพฤติกรรมบริโภค และการใช้บริการสาธารณสุขเท่านั้น อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และต้องปรับปรุงแก้ไขเช่นเดียวกับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ยกเว้นการออกกำลังกาย การพักผ่อนและการนันทนาการ ซึ่งปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนขนาดใหญ่มีพฤติกรรมในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์ดีเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติของนักเรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมักไม่มีความพร้อมในเรื่องนี้เนื่องจากขาดงบประมาณและอัตราครู

สมพร ไชยวงศ์ (2543 : 93) ได้ศึกษาการบริหารโครงการอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการได้ร่วมปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานและเกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน ส่วนปัญหาที่พบคือครูผู้รับผิดชอบโครงการมีภารกิจ

ในการสอนและรับผิดชอบงานหลายด้าน นอกจากนั้นงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอและโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

นวลปรานค์ เมธิกุล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการประเมินพบว่า การประเมินความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการด้านผู้บริหาร ครูอนามัยโรงเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีความเห็นในภาพรวมสอดคล้องตรงกันว่า คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพระดับจังหวัด ระดับอำเภอ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านงบประมาณมีความเหมาะสมในระดับน้อย และพบว่า การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานตามโครงการด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน การกำหนดนโยบายของโรงเรียน การค้นพบปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของโรงเรียน ด้านจัดทำแผนงาน โครงการด้านสุขภาพ มีความเหมาะสมปานกลางและยังพบว่า คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพระดับจังหวัดและระดับอำเภอขาดการนิเทศติดตาม ส่วนด้านงบประมาณได้รับการสนับสนุนน้อย

วนิดา สว่างชัย (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริหารงานอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากรคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน และหัวหน้างานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการดำเนินงานครบทั้ง 3 ด้าน โดยความร่วมมือกับศูนย์บริการสาธารณสุข ได้แก่ ด้านการจัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมอยู่ในการดูแลของหัวหน้างานอาคารสถานที่ รับผิดชอบน้ำดื่ม น้ำใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม และระบบกำจัดน้ำเสีย ด้านบริการสุขภาพอยู่ในการดูแลของหัวหน้ากลุ่มสุขศึกษา พละนาามัยรับผิดชอบการให้ความรู้และเผยแพร่ทางด้านสุขอนามัยและสนับสนุนกิจการด้านพละนาามัยในด้านการบริหารงานอนามัยทั้ง 3 ด้านส่วนใหญ่จะพบปัญหาในด้านบุคลากรและมีการร่วมของชุมชน

ทวีรัตน์ ทองดี (2545 : 56) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักสุขบัญญัติแห่งชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองตามหลักสุขบัญญัติแห่งชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดเทศบาล เขตอำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบบเป็นแบบเลือกตอบ และมาตรฐานส่วน

ประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮูว์เวลล์และมาร์ติน (Howell and Martin ,978 : 433-441) วิจัยเรื่องการประเมินรูปแบบของการบริการสุขภาพในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลประจำโรงเรียนควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน และควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียนแก่ครู ผู้บริหารพยาบาลประจำโรงเรียน แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ชิลด์ล (Chilton,1982 : 59-161) วิจัยเรื่องการบริการสุขภาพในโรงเรียนซึ่งจัดให้อย่างไม่เป็นทางการโดยแพทย์ ผลการวิจัยพบว่าการบริการสุขภาพในโรงเรียนโดยแพทย์ทำให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับแพทย์ถึงระดับที่ให้ความไว้วางใจ

ฟลอคและคิลคอยน์ (Falk and Kilcoyne,1984 : 293-242) วิจัย เรื่องการดำเนินโครงการสุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เข้าอบรมมีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ ทางสุขภาพดีกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้าอบรม และบุคลากรสามารถดำเนินโครงการสุขภาพในโรงเรียนได้

มิทเชลและคณะ (Mitchell et al, 2000 : 242-246) ได้ทำการศึกษาทดลองพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศออสเตรเลีย ของเมืองซิดนีย์พบว่าโรงเรียนที่เคยผ่านการสัมมนาหรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการส่งเสริมสุขภาพ และได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็นเครือข่าย โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความรับผิดชอบในการพัฒนาโรงเรียน มากกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ส่วนสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีการพัฒนาได้แก่ การสนับสนุนจากบุคลากร และร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เกิดผลสำเร็จได้

ผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนมีความสำคัญยิ่งต่อนักเรียนส่วนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนเป็นอันดับแรก คือ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมสุขภาพหรืออนามัยโรงเรียน ส่วนผู้ปกครองและชุมชนก็มีความสำคัญต่อการสร้างพฤติกรรมสุขภาพต่อเด็ก เพื่อให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญและร่วมส่งเสริมสุขภาพของเด็กในวัยเรียนในด้านการปรับเปลี่ยนความเชื่อ ทักษะ การดูแลรักษาตนเอง ความรู้ ความเข้าใจ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทุกระดับมีความตระหนักและคาดหวังให้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาอยู่บ้าง ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้เกิดเป็นเครือข่ายของการดำเนินการจนเกิดเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่น

ว่าโครงการส่งเสริมสุขภาพจะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการส่งเสริมสุขภาพให้กับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน นอกจากนั้นการส่งเสริมสุขภาพจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย หากชุมชนมีส่วนร่วมวิถีชีวิตของทุกคนในชุมชนมีคุณภาพ ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจได้ตลอดจนหน่วยงานต่างๆสามารถศึกษาเรียนรู้วิธีการสามารถนำไปปรับปรุงใช้ตามรูปแบบในองค์ประกอบทั้ง 10 ประการตามข้อเสนอแนะของกรมอนามัย ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีและยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาลักษณะการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 2 จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการศึกษาลักษณะการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายของโรงเรียน จำนวน 12 ข้อ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ ด้านโครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน จำนวน 8 ข้อ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ ด้านโภชนาการและสุขภาพโภชนาการ จำนวน 8 ข้อ ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ จำนวน 4 ข้อ ด้านการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 4 ข้อ และด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 56 ข้อ

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert), อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, (2542 : 107-108) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยสุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามหรือการทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทาง ในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามองค์ประกอบ 10 ด้าน

3. สร้างแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามของ นางพิศมัย ฝ่องชมภู มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (แมน ช) เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ นายบุญเลิศ ศิลาโคตร ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบางปลา นายสุเทพ พูลบัณฑิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพรหมพิกุลทอง และนายสุพร เมฆแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาแต่ละข้อคำถาม แล้วนำข้อคำถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

ข้อคำถามแต่ละข้อตรงกับประเด็นพิจารณาหรือไม่ โดย

- + 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความตรงตามประเด็นของเนื้อหา
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่ตรงตามประเด็นของเนื้อหา

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) ซึ่งผลการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง

0.66 – 1.00 จำนวน 52 ข้อ และข้อคำถามที่ไม่ผ่านการประเมิน จำนวน 4 ข้อ และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ขึ้น

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนสุเหร่าบางกะสี จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

2. นำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบางปลา เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนกันยายน – เดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 จำนวน 13 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 13 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ในแต่ละด้านวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปล

ความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย โดยนำค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามที่จะข้อไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางและเขียนพรรณนาความ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ใน 10 ด้าน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ และนำเสนอ
ในรูปตารางและเขียนพรรณนาความ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	N	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	23.08
หญิง	10	76.92
รวม	13	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	3	23.08
ระหว่าง 41- 50 ปี	5	38.46
สูงกว่า 51 ปี ขึ้นไป	5	38.46
รวม	13	100.00
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	23.08
ปริญญาตรีขึ้นไป	10	76.92
รวม	13	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ระหว่าง 1 - 5 ปี	2	15.38
ระหว่าง 6 - 10 ปี	1	7.69
ระหว่าง 11-15 ปี	2	15.38
16 ปี ขึ้นไป	8	61.54
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.92 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.08 อายุ 41-50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.46 อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.08 ปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 76.92 ต่ำกว่า ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.08 มีประสบการณ์ในการสอน 16 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 61.54 มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.38 มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.69

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ในภาพรวม 10 ด้าน

สภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านนโยบายของโรงเรียน	4.28	0.81	มาก	4
2. ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน	4.37	0.53	มาก	3
3. ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3.92	0.91	มาก	10
4. ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	4.40	0.77	มาก	2
5. ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน	4.23	0.96	มาก	6
6. ด้านสุขภาพศึกษาในโรงเรียน	3.98	1.02	มาก	9
7. ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	4.12	1.02	มาก	8
8. ด้านการออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ	4.27	0.84	มาก	5
9. ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม	4.15	0.92	มาก	7
10. ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรใน โรงเรียน	4.50	0.50	มากที่สุด	1
รวม	4.20	0.87	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรใน โรงเรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 สำหรับรายด้าน อื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติมาก คือ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงเรียนที่เชื่อมต่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา ด้านบริหารจัดการโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.37 และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.92

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านนโยบายของโรงเรียน

ด้านนโยบายของโรงเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ผู้อำนวยการโรงเรียน	4.62	0.65	มากที่สุด	2
2. หัวหน้างาน 4 ฝ่าย	4.46	0.66	มาก	4
3. หัวหน้างานอนามัยโรงเรียน	4.69	0.63	มากที่สุด	1
4. หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา	4.54	0.66	มากที่สุด	3
5. การควบคุมสารอาหารและตรวจสอบคุณภาพอาหาร	4.31	0.95	มาก	6
6. การปฐมพยาบาล จัดยาหรือเวชภัณฑ์ให้บริการนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน	4.23	0.83	มาก	9
7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพ และความปลอดภัยของนักเรียน บุคลากรของโรงเรียน และชุมชน	4.38	0.65	มาก	5
8. การเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและการพัฒนาตามวัย การตรวจสุขภาพและการคัดกรอง	4.31	0.63	มาก	8
9. จัดทำแผ่นพับ	4.15	0.80	มาก	10
10. แจงในที่ประชุมผู้ปกครองนักเรียน	4.31	0.85	มาก	7
11. กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา	3.77	1.01	มาก	11
12. พิมพ์สอดแทรกไปกับคู่มือนักเรียน	3.62	0.87	มาก	12
รวม	4.28	0.81	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านนโยบายของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ หัวหน้างานอนามัยโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.69 รองลงมาคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.62 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.54 สำหรับรายข้ออื่นๆ มีระดับการปฏิบัติมาก ดังนี้ หัวหน้างาน 4 ฝ่าย มีค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมาคือ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพ และความปลอดภัยของนักเรียนบุคลากรของโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.38 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ พิมพ์สอดแทรกไปกับคู่มือนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.62

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
13. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน	4.54	0.52	มากที่สุด	1
14. กำหนดบทบาท ภารกิจ ขั้นตอนแต่ละโครงการ	4.31	0.48	มาก	3
15. มีระบบนิเทศติดตามและการนำไป พัฒนา	4.38	0.51	มาก	2
16. มีการรายงานผลการดำเนินโครงการให้หน่วยงาน	4.23	0.60	มาก	4
รวม	4.37	0.53	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.37 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.54 สำหรับรายข้ออื่น ๆ มีระดับการปฏิบัติมาก ดังนี้ มีระบบนิเทศติดตามและการนำไปพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมา คือ การกำหนดบทบาท ภารกิจ ขั้นตอนแต่ละโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.31 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ มีการรายงานผลการดำเนินโครงการให้หน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย 4.23

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
17. จัดกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องสุขภาพ	3.92	0.95	มาก	4
18. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น	3.77	0.93	มาก	7
19. โรงเรียนกับชุมชนเอื้อประโยชน์ต่อกัน	3.77	0.83	มาก	8
20. จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้ไปยังชุมชน	4.15	0.69	มาก	2
21. ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไข ปัญหาสุขภาพของนักเรียน	4.15	0.80	มาก	1
22. เชิญผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเข้ามาร่วม ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	3.85	1.14	มาก	5
23. ให้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสถานที่ ของชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ	3.92	1.04	มาก	3
24. สนับสนุนให้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	3.85	0.99	มาก	6
รวม	3.92	0.91	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้าน
โครงการร่วมระหว่างโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 และเมื่อจำแนกเป็นราย
ข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก คือ ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ
ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมาคือ จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้ไปยังชุมชน มีค่าเฉลี่ย
4.15 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ โรงเรียนกับชุมชนเอื้อประโยชน์ต่อกัน มีค่าเฉลี่ย 3.77

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
25. จัดน้ำดื่มสะอาดและน้ำใช้ในบริเวณที่เหมาะสม เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	4.62	0.65	มากที่สุด	1
26. จัดห้องเรียนให้มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเท ได้สะดวก	4.38	0.65	มาก	3
27. จัดให้มีอ่างล้างมือด้วยน้ำสะอาดบริเวณ โรงอาหารและห้องสุขา	4.38	0.87	มาก	2
28. จัดภาชนะรองรับขยะที่มีฝาปิดมิดชิดตั้งไว้อย่าง เหมาะสม	4.23	0.93	มาก	4
รวม	4.15	0.83	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เชื่อมต่อสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.15
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดน้ำดื่มสะอาดและน้ำใช้ใน
บริเวณที่เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.62 สำหรับรายข้ออื่น ๆ มีระดับการ
ปฏิบัติมาก ดังนี้ จัดให้มีอ่างล้างมือด้วยน้ำที่สะอาดบริเวณ โรงอาหารและห้องสุขา มีค่าเฉลี่ย 4.38
และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดภาชนะรองรับขยะที่มีฝาปิดมิดชิดตั้งไว้อย่างเหมาะสม
มีค่าเฉลี่ย 4.23

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านบริการอนามัยโรงเรียน

ด้านบริการอนามัยโรงเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
29. จัดให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปี ละครั้ง	4.54	0.66	มากที่สุด	2
30. จัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพ โดยแพทย์ปีละครั้ง	3.85	1.07	มาก	4
31. มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างต่อเนื่อง	4.62	0.65	มากที่สุด	1
32. จัดอบรมนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนให้ ความรู้เกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหารและ สุขภาพอนามัย	3.92	1.19	มาก	3
รวม	4.23	0.96	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2
ด้านบริการอนามัยโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างต่อเนื่อง
มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมาคือ จัดให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละครั้ง มีค่าเฉลี่ย
4.54 สำหรับรายข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก ดังนี้ จัดอบรมนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนให้
ความรู้เกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหารและสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ย 3.92 และข้อที่มีระดับการ
ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ จัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละครั้ง มีค่าเฉลี่ย
3.85

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านสุขภาพในโรงเรียน

ด้านสุขภาพในโรงเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
33. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพตนเองในชีวิตประจำวัน	4.23	0.83	มาก	1
34. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับสุขภาพให้นักเรียนให้นักเรียนเลือกตามความสนใจ	4.00	1.15	มาก	3
35. บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ	4.08	0.86	มาก	2
36. มีการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ	3.62	1.19	มาก	4
รวม	3.98	1.02	มาก	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านสุขภาพในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก คือ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพตนเองในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาคือ บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.08 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ มีการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.62

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย

ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
37. จัดสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารที่ ถูก สุขลักษณะ	4.75	0.51	มากที่สุด	2
38. จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีแก่ผู้ปรุงและจำหน่าย อาหาร	4.53	0.76	มากที่สุด	4
39. ควบคุมสารอาหารและเครื่องปรุงรสให้มีคุณค่า ทางโภชนาการและปลอดภัย	4.49	0.82	มาก	6
40. จัดตั้งชมรมคุ้มครองผู้บริโภคตรวจสอบ คุณภาพอาหารและภาชนะใส่อาหาร	4.51	0.86	มากที่สุด	5
41. กำหนดให้นักเรียนชั่งน้ำหนัก วัด ส่วนสูง และแปลผล ทุกภาคเรียน	4.77	0.60	มากที่สุด	1
42. ให้นักเรียนทดสอบสมรรถภาพทางกายทุกภาคเรียน	4.54	0.66	มากที่สุด	3
43. จัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้าน การเจริญเติบโต	3.85	1.14	มาก	8
44. มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ	4.46	0.66	มาก	7
รวม	4.48	1.02	มาก	-

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อจำแนก
เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ กำหนดให้นักเรียนชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และ
แปลผลทุกภาคเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.77 รองลงมาคือ จัดสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหาร
ที่ถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.75 ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดตั้งชมรมคุ้มครองผู้บริโภค
ตรวจสอบคุณภาพอาหารและภาชนะใส่อาหาร มีค่าเฉลี่ย 4.51 สำหรับรายข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก
ดังนี้ ควบคุมสารอาหารและเครื่องปรุงรสให้มีคุณค่า ทางโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย
มีค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมาคือ มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้เกี่ยวกับการโภชนาการ มีค่าเฉลี่ย

มีค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมาคือ มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้เกี่ยวกับการโภชนาการ มีค่าเฉลี่ย 4.46 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ จัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเจริญเติบโต มีค่าเฉลี่ย 3.85

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ

ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
45. จัดให้มีกิจกรรมออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิค	4.54	0.52	มากที่สุด	1
46 จัดสถานที่และอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬา	4.46	0.52	มาก	2
47. จัดครูสอนหรือให้คำแนะนำ ดูแลกิจกรรมการออกกำลังกาย	4.23	1.01	มาก	3
48. กำหนดเวลาและประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายให้บริการทุกวัน	3.85	1.07	มาก	4
รวม	4.27	0.84	มาก	-

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิค มีค่าเฉลี่ย 4.54 สำหรับรายข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก ดังนี้ จัดสถานที่และอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬา มีค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมาคือ จัดครูสอนหรือให้คำแนะนำ ดูแลการปฏิบัติกิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.23 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ กำหนดเวลาและประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายให้บริการทุกวัน มีค่าเฉลี่ย 3.85

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม

ด้านให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
49. ครูที่ปรึกษาคัดกรองและสามารถระบุนักเรียนที่มีปัญหาได้	4.23	0.83	มาก	2
50. นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงได้รับการดูแลติดตามจากครูอย่างต่อเนื่อง	4.23	0.93	มาก	1
51. มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างครูและผู้ปกครองในกรณีเด็กมีปัญหา	4.00	1.08	มาก	4
52. มีระบบการเฝ้าระวังนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สารเสพติด และมีความพร้อมให้การช่วยเหลือเบื้องต้น	4.15	0.90	มาก	3
รวม	4.15	0.92	มาก	-

จากตารางที่ 11 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมาก คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงได้รับการดูแลติดตามจากครูอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษาคัดกรองและสามารถระบุนักเรียนที่มีปัญหาได้ มีค่าเฉลี่ย 4.23 และข้อที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างครูและผู้ปกครองในกรณีเด็กมีปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.00

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการ
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
53. ประกาศให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่	4.54	0.52	มากที่สุด	1
54. จัดสภาพแวดล้อมห้องพักครูให้ถูกสุขลักษณะ	4.54	0.52	มากที่สุด	2
55. จัดให้มีการประกันสุขภาพบุคลากร	4.46	0.52	มาก	3
56. จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการตามความเหมาะสม	4.46	0.52	มาก	4
รวม	4.50	0.50	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 12 พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2
ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 เมื่อ
จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ประกาศให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่
มีค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมาคือ จัดสภาพแวดล้อมห้องพักครูให้ถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 4.54 สำหรับ
รายข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ดังนี้ จัดให้มีการประกันสุขภาพบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.46 และข้อที่มี
ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.46

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของนางพิศมัย ผ่องชมภู จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนสมุทรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยแยกแบบสอบถามเป็น 10 ด้าน คือ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงเรียน ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านสุขภาพในโรงเรียน ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ด้านการออกกำลังกายกีฬาและนันทนาการ ด้านการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางสังคม และด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการนำมาพิจารณาสร้างเป็นข้อคำถาม จำนวน 56 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอประธานกรรมการ กรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข นำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนสุเหร่าบางกะสี ซึ่งมีไขกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ครูโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ จำนวน 15 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูงแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 ใน 10 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หัวหน้างานอนามัยโรงเรียน รองลงมาคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ พิมพ์สอดแทรกไปกับคู่มือนักเรียน

2. ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน รองลงมาคือมีระบบนิเทศติดตามและการนำผลไปพัฒนา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการให้หน่วยงาน

3. ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของนักเรียน รองลงมาคือ จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้ไปยังชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนกับชุมชนเชื่อมโยงต่อการใช้ทรัพยากร

4. ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดน้ำดื่มสะอาดและน้ำใช้ในบริเวณที่เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน รองลงมาคือ จัดให้มีอ่างล้างมือด้วยน้ำสะอาดบริเวณโรงอาหารและห้องสุขา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดภาชนะรองรับขยะที่มีฝาปิดมิดชิดตั้งไว้อย่างเหมาะสม

5. ด้านบริการอนามัยโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ จัดให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละครั้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละครั้ง

6. ด้านสุขภาพในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพตนเองในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือ บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ

7. ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กำหนดให้นักเรียนชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และแปรรูปทุกภาคเรียน รองลงมาคือ จัดสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเจริญเติบโต

8. ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิค รองลงมาคือ จัดสถานที่และอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กำหนดเวลาและประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายให้บริการทุกวัน

9. ด้านให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงได้รับการดูแลติดตามจากครูอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษาคัดกรองและสามารถระบุนักเรียนที่มีปัญหาได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างครูและผู้ปกครองในกรณีเด็กมีปัญหา

10. ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประกาศให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ รองลงมาคือ จัดสภาพแวดล้อมห้องพักครูให้ถูกสุขลักษณะ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการตามความเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน มีรายข้อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 4 รายการ คือ พิมพ์สอดแทรกไปกับคู่มือนักเรียน กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการปฐมพยาบาล จัดยาหรือเวชภัณฑ์ให้บริการนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยตามแนวทางการดำเนินงานของ กรมอนามัย (2546 : 24) กล่าวถึง การประกาศนโยบายให้ทุกคนทราบ นอกจากนั้น จัดทำแผนพับแจกตามอีก เพื่อให้เกิดความชัดเจนความร่วมมือทุกฝ่าย เพราะโรงเรียนสุขภาพเป็นแนวคิดใหม่ที่ครอบคลุมในด้านสุขภาพอนามัยในทุกแง่มุมของชีวิต ทั้งในโรงเรียนและจากบุคคลดังกล่าว

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน จัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2. ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 2 รายการ คือ มีการรายงานผลการดำเนินโครงการให้หน่วยงาน มีระบบนิเทศติดตามและการนำผลไปพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงสำรวจ กรมพลศึกษา (2542 : 26) ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจเรื่องโครงการสุขภาพในโรงเรียน ผลการวิจัย แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านการขาดบุคลากรสุขภาพอนามัย ขาดงบประมาณและการบริหารจัดการไม่ชัดเจนและพบว่าครูที่ดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้ชัดเจน ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อนำไปพัฒนาและมีการรายงานผลทุกครั้งที่มีการนิเทศในโรงเรียนจากโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขจังหวัดที่มาให้ข้อความรู้ในการอบรมแก่ครูในโรงเรียน

3. ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 4 รายการ คือ โรงเรียนกับชุมชนเอื้อประโยชน์ต่อกัน จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นสนับสนุนให้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เชิญผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลออ เกษสุวรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า สภาพและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 แสดงว่าสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการจัดทำข่าวสารของโรงเรียนให้นักเรียนแจ้งแก่ผู้ปกครอง หรือปิดประกาศที่ป้ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดบริการด้านการศึกษาสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน และยังสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานที่กรมอนามัย (2546 : 32) กล่าวถึงแนวทางงาน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในแผนและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ชุมชน ได้รับทราบเกี่ยวกับการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้โรงเรียนกับชุมชนเอื้อประโยชน์ต่อกัน สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จัดให้มีการเชิญผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมเสนอแนวคิดการจัดทำโครงการร่วมกันด้วย

4. ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ไม่มี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย จำปานิล (2545 :บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ถูกสุลัลักษณะ คือจัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้อย่างเพียงพอ

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรรักษาสภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพและมีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

5. ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 2 รายการ คือ จัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละครั้ง จัดอบรมนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหารและสุขภาพอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานที่กรมอนามัย (2546 : 37) กล่าวถึงครูที่ปรึกษาควรดำเนินการให้นักเรียนได้ตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละครั้งและควรมีการตรวจอย่างต่อเนื่องทุกปี

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพของครูโดยแพทย์ทุกปี และเชิญวิทยากรจากโรงพยาบาลมาให้ความรู้แก่นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนเกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหารและสุขภาพอนามัยทุกปี

6. ด้านสุขภาพในโรงเรียน มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 1 รายการ คือ มีการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพให้ชัดเจนในการปฏิบัติด้วย

7. ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 1 รายการ คือ จัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเจริญเติบโต ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการดำเนินงานที่

กรมอนามัย (2546 : 49) ซึ่งพบว่า การประเมินภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน โดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง นำไปเทียบกับกราฟแสดงเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโตของกรมอนามัยอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนให้นักเรียนทดสอบสมรรถภาพทางกายทุกภาคเรียน และจัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการเจริญเติบโตไว้เฉพาะด้าน

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรจัดให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง เพื่อวัดการเจริญเติบโตของเด็ก อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการทดสอบสมรรถภาพทางกายทุกภาคเรียน จัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการเจริญเติบโตไว้เฉพาะด้าน เพื่อเปรียบเทียบและติดตามผลการพัฒนา

8. ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 1 รายการ คือ กำหนดเวลาและประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายให้บริการทุกวัน จัดครูสอนหรือให้คำแนะนำดูแลกิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับกรมอนามัย (2543 : 35) ซึ่งพบว่า การวางเป้าหมายด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการออกกำลังกาย กีฬาเพื่อสุขภาพ โดยการจัดอุปกรณ์และสถานที่ที่เอื้อต่อการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาให้นักเรียนและชุมชน ควรมีทีมงานในการจัดโปรแกรมกิจกรรมในโรงเรียนให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้ออกกำลังกาย

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรจัดทีมงานในการจัดครูสอนหรือให้คำแนะนำ ดูแลกิจกรรมการออกกำลังกาย เล่น กีฬาเพื่อสุขภาพ โดยการจัดหาอุปกรณ์และสถานที่ที่เอื้อต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬาให้นักเรียน และชุมชน

9. ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 1 รายการ คือ มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างครูและผู้ปกครองในกรณีเด็กมีปัญหาซึ่งสอดคล้องกับ กรมอนามัย (2546 : 54-55) กล่าวถึง การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคมว่าหมายถึงระบบบริการให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพกาย สุขภาพจิตและภาวะเสี่ยงรวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรจัดระบบติดตามผลการแก้ปัญหาในกรณีนักเรียนมีปัญหา โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะทำให้การดำเนินงาน

มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการประสานงานระหว่างครูประจำชั้นและผู้ปกครองของเด็กในกรณีที่เด็กมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง

10. ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน มีรายชื่อที่ครูมีระดับปฏิบัติที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม 2 รายการ คือ จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการตามความเหมาะสม จัดให้มีการประกันสุขภาพบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับกรมอนามัย (2546 : 58-59) กล่าวถึง การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนว่า หมายถึงการพัฒนาความสามารถของโรงเรียนในการมีพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจและสังคม การดำเนินการให้บุคลากรในโรงเรียนเป็นแบบอย่าง โดยมีพฤติกรรมที่ดีในเรื่องการไม่สูบบุหรี่ ด้วยวิธีต่างๆ โดยการตีประกาศให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ และการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของบุคคลในโรงเรียน เช่น ห้องพักครูที่ถูกสุขลักษณะ

ดังนั้นผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของโรงเรียนสุเหร่าบางปลา ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีระบบการประกันสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์และมีความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ผู้วิจัยเห็นแนวทางจากผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น ควรดำเนินการดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียนและการบริหารจัดการโรงเรียน ควรมีความสอดคล้องและครอบคลุมตามที่กรมอนามัยให้ข้อเสนอแนะไว้ โดยมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2. ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เรื่องสุขภาพ ให้ชุมชนและผู้ปกครอง รับรู้ และเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาสุขภาพของนักเรียน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขในด้านสุขภาพให้ดีขึ้น การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ควรจัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและปลอดภัยในบริเวณที่เหมาะสม ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและบุคลากร เพื่อสุขอนามัยที่ดีต่อนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน

3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมชมรมคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียนจะทำให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพตลอดไป โรงเรียนควรจัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีการออกกำลังกาย และนันทนาการได้ทุกวันเพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ควรจัดระบบติดตามผลการแก้ปัญหาในกรณีนักเรียนมีปัญหา โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียนในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเช่น มีการบริการตรวจสุขภาพบุคลากรทุกปี มีสวัสดิการ การประกันชีวิต ประกันอุบัติเหตุให้บุคลากร หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ขาดการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

2. จากผลการวิจัยซึ่งไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ไม่ได้ร่วมโครงการ จึงควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการขยายเครือข่ายต่อไป

3. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่ายังขาดการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ จึงควรศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- จุฬาลักษณ์ อนุพันธ์.(2540). การเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทครูอนามัยโรงเรียนในงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารครูวิชาการและครูอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จักรสุดา ชินประสาศศักดิ์. (2540). การรับรู้บทบาทครูอนามัยโรงเรียนในโครงการสุขภาพของผู้บริหาร ครูประจำชั้นและครูอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ สุปินะเจริญ. (2541). การป้องกันและการแก้ปัญหาการติดยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนโรงเรียนเชิงคำวิทยาคมจังหวัดพะเยา.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- ดวงใจ รัตนัญญา.(2545). สุขศึกษา : หลักและกระบวนการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยรายวัน.
- ทวีรัตน์ ทองดี. (2 5 4 5) . ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักสูตรบัญญัติแห่งชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6โรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธัญญา โกมุทวงศ์.(2541).การพัฒนารูปแบบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทา อ่วมสกุลและคณะ.(2545). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.กรมอนามัย.
- นวลปราง เมธิกุล.(2544). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2543).การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. (2542). การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการวางแผนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
- ปิยนุช บุญทอง. (2545). พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พลศึกษา,กรม. (2542). คู่มือนิเทศงานสุขภาพในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- พรรณี ทิพย์ธราดล. (2542). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขภาพที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีตามความสามารถตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพส่วนบุคคลตามสุขบัญญัติแห่งชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4โรงเรียนสุเหร่าปากคลองลำรี จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2542). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- รุ่งเรือง เต็นดวงใจ. (2540). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบงานสุขภาพโภชนาการในโรงเรียนจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วราภรณ์ ศิริสว่าง. (2542). อนามัยโรงเรียน ทฤษฎีและปฏิบัติ. เชียงใหม่ : นนบุรีการพิมพ์.
- วนิดา สว่างชัย. (2544). การบริหารงานอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2542).“รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ร่วมกันด้านชาติเสพติด บ้าน โรงเรียน ร่วมคิดทุกชีวิตปลอดภัย”คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติปลอดภัยชาติ.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช. 2544. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ . กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : สหวิทยาเขตรัตนโกสินทร์ 1.
- สาธารณสุข,กระทรวง.(2550).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. [http://plan.ddc.moph.go.th/index.php?option=com_content &task=view&id=18&Itemid=32](http://plan.ddc.moph.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=32).

- สมพร ไชยวงศ์. (2543). การบริหารโครงการอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาพจิต, กรม. (2543). คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุชาติ โสภประยูร. (2542). การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเหล่าบางปลา, โรงเรียน. (2550). เอกสารพรรณนางานโรงเรียนสุเหล่าบางปลา. โรงเรียนสุเหล่า
บางปลา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2.
- อนามัย, กรม. (2542). กร ทัพพะรังสี หนึ่งปีกับกระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี : โรงพิมพ์
กระทรวงสาธารณสุข.
- อนามัย, กรม. (2546). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
อนามัยและสิ่งแวดล้อม. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- อนามัย, กรม. (2542). สรุปรายงานการประชุมสัมมนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับประเทศ.
กรุงเทพฯ : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2543). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. นนทบุรี.
- _____. (2544). ข้อปฏิบัติตามมาตรฐานสุขภาพโภชนาการสำหรับโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2544ก). คู่มือการควบคุมและป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กนักเรียน. นนทบุรี :
ม.ป.ท.
- _____. (2544ข). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2545). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2546). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานอนามัยและสิ่งแวดล้อม.
- _____. (มปป.). เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. นนทบุรี : ม.ป.ป.

- Chilton, Lance A. (1982). "Informal Provision of School Services by Physician". **The Journal of School Health**. 52 (March 1984) : 159-161.
- Falk, V .T. and Kilcoyne, M.E. "A Health Promotion Program for School Personneis". **The Journal of School Health**. 25 (August 1984) : 293-242.
- Frels, L. "Employment Trends of School personnel and Staff 1980 - 1990". **The Journal of School Health**. 40 (April 1985) : 142-143.
- Griffith, Betty B. and Pansy H. Whicker. (1981). "Teacher Observers of Student Health Problem". **The Journal of School Health**. 6 (August 1981) : 428-432.
- Howell, Keith A. and Jeanne E. Martin. (1978). "An Evaluation Model for School Health Services". **The Journal of School Health**. 54 (September 1978) : 433-411.
- Mitchell. J. Palmer, S. Booth & Davies, GP. (2000). **A randomized trial of an Intervention to Develop health promoting school Austrian: the south Western Sydney, Australia New -Zealand Jamal Public Health**. 24(32):242-246.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผอ.สุเทพ พูลบัณฑิตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงนิตยบุรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผอ.สุพร เมฆแดง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เมณี เหมทานนท์)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ 0564.06/ว.พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

20 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผอ.บุญเลิศ ศิลาโคตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันกำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง "การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2"

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยในเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา
2. แบบสอบถามมี 2 ขั้นตอนคือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อตัวท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น
4. ในการตอบแบบสอบถาม โปรดตอบตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะมีประโยชน์ต่อการนำเสนอแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อการพัฒนาบุคลากรครูให้ตอบสนองกับสภาพการปฏิบัติงานและการดำเนินงานที่แท้จริง
5. ระดับความต้องการตาม ค่าคะแนนของชวงน้ำหนัก 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริง
เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 30 ปี 31 – 40 ปี

41 – 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรีขึ้นไป

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

1 – 5 ปี 6 – 10 ปี

11 – 15 ปี 16 ปีขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของ
ครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการปฏิบัติที่เป็นจริงเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนของท่าน โดยให้ความหมายของระดับการปฏิบัติ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

การดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ด้านนโยบายของโรงเรียน					
1. ผู้อำนวยการโรงเรียน					
2. รองผู้อำนวยการ					
3. หัวหน้างานอนามัยโรงเรียน					
4. หัวหน้ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา					
5. การควบคุมสารอาหารและตรวจสอบคุณภาพอาหาร					
6. การปฐมพยาบาล จัดยาหรือเวชภัณฑ์ให้บริการ นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน					
7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพ และ ความปลอดภัยของนักเรียนบุคลากรของโรงเรียน และชุมชน					
8. การเฝ้าระวังการเจริญเติบโตและการพัฒนาตามวัย การตรวจสุขภาพและการคัดกรอง					
9. จัดทำแผ่นพับ					
10. แจ้งในที่ประชุมผู้ปกครองนักเรียน					

การดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
11. กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา					
12. พิมพ์สอดแทรกไปกับคู่มือนักเรียน					
ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน					
13. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน					
14. กำหนดบทบาท ภารกิจ และขั้นตอนการส่งเสริมสุขภาพไว้ในแต่ละโครงการ					
15. มีระบบนิเทศ ติดตาม และการนำผลการนิเทศไปพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
16. มีการรายงานผลการดำเนินโครงการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ					
ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน					
17. จัดกิจกรรมเสด็จตามสายให้ความรู้เรื่องสุขภาพ					
18. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น					
19. โรงเรียนกับชุมชนเชื่อมโยงกัน					
20. จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องสุขภาพไปยังผู้ปกครองและชุมชน					
21. ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของนักเรียน					
22. เชิญผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ					
23. ให้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสถานที่ของชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ					
24. สนับสนุนให้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ					

การดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
25. จัดน้ำดื่มสะอาดและน้ำใช้ในบริเวณที่เหมาะสม เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
26. จัดห้องเรียนให้มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเท ได้สะดวก					
27. จัดให้มีอ่างล้างมือด้วยน้ำสะอาดบริเวณโรงอาหาร และห้องสุขา					
28. จัดภาชนะรองรับขยะที่มีฝาปิดมิดชิดตั้งไว้อย่าง เหมาะสม					
ด้านบริการอนามัยโรงเรียน					
29. จัดให้นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ปีละ ครั้ง					
30. จัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพ โดยแพทย์ปีละครั้ง					
31. มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างต่อเนื่อง					
32. จัดอบรมนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนให้ ความรู้เกี่ยวกับสารปนเปื้อนในอาหารและสุขภาพ อนามัย					
ด้านสุขภาพในโรงเรียน					
33. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพ ตนเองในชีวิตประจำวัน					
34. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับสุขภาพให้นักเรียน ให้นักเรียนเลือกตามความสนใจ					
35. บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ					

การดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
36. มีการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ					
ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย					
37. จัดสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารที่ถูกต้องลักษณะ					
38. จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีแก่ผู้ปรุงอาหารและผู้จำหน่ายอาหาร					
39. ควบคุมสารอาหารและเครื่องปรุงรสให้มีคุณค่าทางโภชนาการและปลอดภัย					
40. จัดตั้งชมรมคุ้มครองผู้บริโภคตรวจสอบคุณภาพอาหารและภาชนะใส่อาหาร					
41. กำหนดให้นักเรียนซึ้งน้ำหนัก วัด ส่วนสูง และแปลผลทุกภาคเรียน					
42. ให้นักเรียนทดสอบสมรรถภาพทางกายทุกภาคเรียน					
43. จัดโปรแกรมสำหรับการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเจริญเติบโต					
44. มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้เกี่ยวกับการโภชนาการ					
ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ					
45. จัดให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยการเดิน แอโรบิค					
46. จัดสถานที่และอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬา					
47. จัดครูสอนหรือให้คำแนะนำ คู่มือการปฏิบัติกิจกรรมการออกกำลังกาย					

การดำเนินงาน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
48. กำหนดเวลาและประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายให้บริการทุกวัน					
ด้านให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม					
49. ครูที่ปรึกษาคัดกรองและสามารถระบุนักเรียนที่มีปัญหาได้					
50. นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงได้รับการดูแลติดตามจากครูอย่างต่อเนื่อง					
51. มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างครูและผู้ปกครองในกรณีเด็กมีปัญหา					
52. มีระบบการเฝ้าระวังนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สารเสพติด และมีความพร้อมให้การช่วยเหลือเบื้องต้น					
ด้านส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน					
53. ประกาศให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่					
54. จัดสภาพแวดล้อมห้องพักครูให้ถูกสุขลักษณะ					
55. จัดให้มีการประกันสุขภาพบุคลากร					
56. จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการตามความเหมาะสม					

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.0564.06/

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงศิริบุญศรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

24 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 15 ชุด

ด้วยนางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิผลมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงใคร่ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยกับครูโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์จัดทำเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ที่ ศธ.0564.06/

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงทิวรุจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

24 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบางกะสี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 15 ชุด

ด้วยนางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิผลมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงใคร่ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยกับครูโรงเรียนสุเหร่าบางกะสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์จัดทำเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยให้สมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

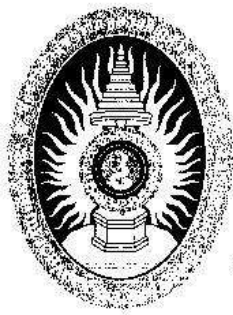
โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ภาคผนวก ง

หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ.0564.06/

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงนิริญรุจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 ตุลาคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุเหร่าบางปลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 18 ชุด

ด้วยนางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา กำลังศึกษาวิจัยและทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของครูโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ (แผน ข) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิผลมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงใคร่ขออนุญาตและได้ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในโรงเรียนสุเหร่าบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์ (แผน ข) ในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ

โปรแกรมวิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5040

โทรสาร 0-2472-5412

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสุปราณี รุ่งเรืองสุข
วัน เดือน ปีเกิด	05 กันยายน 2502
สถานที่เกิด	อำเภอคูคต กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	139/14 ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
ประวัติการศึกษา	2515 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนนันทนศึกษา กรุงเทพมหานคร 2519 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร 2522 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเขตโชติเวช กรุงเทพมหานคร 2529 ปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา 2549 ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ประวัติการทำงาน	2536 บรรจกลับตามมาตรา 42 และมาตรา 55 ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำทรัพย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา 2538 อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำทรัพย์ 2540 อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนสุเหร่าบางปลา 2542 อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนสุเหร่าบางปลา 2545 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสุเหร่าบางปลา 2547 ครูชำนาญการ โรงเรียนสุเหร่าบางปลา 2549 ครูผู้มีความรู้พื้นฐานชำนาญการ โรงเรียนสุเหร่าบางปลา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสุเหร่าบางปลา หมู่ 10 ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูผู้มีความรู้พื้นฐานชำนาญการ